

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Předsednictví v Radě Evropské unie v letech
2016 a 2017. Komparace priorit, přístupů a
strategií mediace**

Michaela Gebhartová

Plzeň 2018

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Mezinárodní teritoriální studia

Studijní obor Mezinárodní vztahy – britská a americká studia

Bakalářská práce

Předsednictví v Radě Evropské unie v letech 2016 a 2017. Komparace priorit, přístupů a strategií mediace

Michaela Gebhartová

Vedoucí práce:

PhDr. Petr Jurek, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2018

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2018

.....

Poděkování

Chtěla bych poděkovat vedoucímu mé bakalářské práce PhDr. Petru Jurkovi, Ph.D. za odborné vedení, za pomoc a rady při zpracování této práce.

Obsah

ÚVOD	7
1. Předsednictví v Radě Evropské Unie.....	9
2. Nizozemské předsednictví	11
2.1. Program	11
2.1.1. Politika v oblasti migrace a bezpečnosti	12
2.1.2. Evropská integrace	13
2.1.3. Politika v oblasti vzdělávání a tvorby pracovních míst.....	15
2.1.4. Ekonomika a hospodářství	15
2.1.5. Politika v oblasti životního prostředí.....	16
2.2. Hodnocení předsednictví.....	17
3. Slovenské předsednictví.....	17
3.1. Program	18
3.1.1. Ekonomická oblast	18
3.1.2. Politika v oblasti životního prostředí.....	21
3.1.3. Evropská globální politika.....	22
3.1.4. Azylová a migrační politika	23
3.2. Hodnocení	26
4. Maltské předsednictví	26
4.1. Program	27
4.1.1. Migrace a bezpečnost	27
4.1.2. Politika v oblasti digitalizace a jednotného trhu.....	28
4.1.3. Politika v oblasti životního prostředí.....	29
4.1.4. Sociální politika.....	31
4.1.5. Evropská politika.....	31
4.2. Hodnocení	32
5. Estonské předsednictví.....	33
5.1. Program	33
5.1.1. Evropské hospodářství.....	34

5.1.2.	Migrace a bezpečnost	36
5.1.3.	Digitálizace	38
5.1.4.	Vzdělávání a sociální politika	39
5.1.5.	Politika životního prostředí	40
5.1.6.	Evropská integrace	40
5.2.	Hodnocení	41
6.	Komparace	41
	Závěr	46
	Seznam literatury	49
	Primární zdroje	49
	Literatura.....	49
	Internetové zdroje	50
	Resumé	55

ÚVOD

Tématem této bakalářské práce je „Předsednictví v Radě Evropské unie v letech 2016 a 2017. Komparace priorit, přístupů a strategií mediace“. V letech 2016 a 2017 byly předsedajícími státy Nizozemsko, Slovensko, Malta a Estonsko. Každý předsedající stát se této funkce ujímá na dobu šesti měsíců. Nizozemsko předsedalo od ledna do června 2016. Po něm následovalo slovenské předsednictví, které se konalo v druhé polovině roku 2016. Maltské předsednictví započalo na počátku roku 2017 a v polovině roku bylo vystřídáno Estonskem, které předsedalo od července do prosince 2017.

Než začnu rozebírat jednotlivá předsednictví, tak v první kapitole obecně popíši funkci a roli předsednictví v Radě EU. Vysvětlím, jak předsednictví funguje a jaká je jeho role v rámci EU. Následně rozeberu jednotlivá předsednictví. Prvotně popíši obecné informace o každém státu, jako jsou politické systémy, hlavy státu a role v EU. Následně představím jeho program a rozeberu jednotlivé oblasti, kterým se daná země za svého předsednictví věnovala. Shrnu cíle těchto států a jejich výsledky. Na závěr každé předsednictví stručně zhodnotím. Poslední kapitola se bude zabývat komparací jednotlivých předsednictví. Komparovat budu geografické aspekty, postavení v EU, roli mediátora, jejich programy a jejich výsledky.

Jak jsem psala na začátku, tématem práce je komparace priorit, přístupů a strategií mediace jednotlivých předsednictví. Jako způsob porovnávání jsem zvolila komparativní metodu. Jednotlivá předsednictví popíši a porovnáám jejich průběh, kterým oblastem se věnovaly a čeho v nich docílily. Tím, že je takto „položím vedle sebe“ a budu se zabývat stejnými oblastmi, až na malé odchylky, komparuji jejich cíle a jejich výsledky v daných oblastech. V kapitole Hodnocení bych ráda ukázala, jak byla jednotlivá předsednictví hodnocena. V kapitole Komparace se pak k jednotlivým předsednictvím ještě vrátím. Kapitulu Komparace bych popsala jako shrnutí předchozího porovnávání.

Díky tomuto postupu bych si chtěla v závěru zodpovědět tyto otázky: Jaký postoj zvolily jednotlivé státy k jejich předsednictví? Jak státy plnily roli

mediátora? Mým hlavním cílem je být schopna v závěru zodpovědět tyto otázky a zhodnotit, do jaké míry byla předsednictví úspěšná.

K vypracování mé bakalářské práce budu využívat primárně internetové zdroje. Klíčovými prameny budou programy jednotlivých předsednictví a jejich webové stránky. Důležitým zdrojem budou internetové stránky Evropské unie a Rady Evropské unie, Europa.eu nebo Euroskop.cz. Dále budu využívat stránky Politico a různé zpravodajské servery. Dalšími prameny budou publikace a odborné články od Petra Kanioka, docenta Katedry mezinárodních vztahů a evropských studií FSS MU a Mezinárodního politologického ústavu.

1. Předsednictví v Radě Evropské Unie

Ve výkonu předsednictví Rady Evropské unie se střídají jednotlivé členské státy EU. Tyto členské státy se střídají po šesti měsících podle předem schváleného plánu předsednictví. Z tohoto důvodu se mu také říká předsednictví rotující. Původně se ve funkci státy střídaly abecedně. Nyní se již pro schvalování plánu předsednictví zohledňují další faktory jako geografická poloha země, velikost či doba uplynulá od vstupu země do Unie. Tři po sobě jdoucí státy spolu potom spolupracují 18 měsíců v takzvaném Triu. Tato trojice společně vymezuje společné dlouhodobé cíle, které jsou sepsány v jejich společném programu. Tématy, které Trio stanoví, se Rada zabývá následujících 18 měsíců a odráží se i v programech jednotlivých předsednictví.

Na rozdíl od dalších institucí a funkcí EU má předsednictví nízké vymezení svých principů. Ve smlouvách je zakotven jen rotační princip, na základě kterého se tedy střídají předsedající státy po půl roce. Tento smluvní princip byl ovšem několikrát upraven, hlavně v důsledku rozšiřování Unie (Častulíková nedatováno; Consilium 2018; Pitrová, Kaniok 2006: 194–195). V dokumentech Rady ministrů lze ovšem identifikovat další princip a to princip nestrannosti. Ten by měl zaručovat, že dané předsednictví nebude vykonáváno pouze ve prospěch předsedajícího státu, nýbrž ve prospěch celé Unie. Toto se automaticky očekává od předsedající země na základě historického vývoje předsednictví. Očekává se, že předsedající země bude brát v potaz připomínky a návrhy dalších členů EU a spolupracovat při výkonu předsednictví s dalšími unijními institucemi (Pitrová, Kaniok 2006: 194–195).

Podle politologů J. Tallberga a O. Elgströma a dalších autorů, kteří se na tomto shodují, jsou základní funkce předsednictví Radě EU:

- 1) administrace a řízení práce Rady
- 2) vytyčení politických priorit
- 3) vyjednávání
- 4) reprezentace Rady.

Reprezentační funkce patří k nejstarším a nejpropracovanějším funkcím předsednictví. Reprezentuje ve vnitroujních vztazích Radu EU a dále ve vnějších vztazích celou EU. Náplň a úkoly předsednictví se však utvářely a přidávaly přirozeně postupně podle jejich praktické potřeby po dobu jeho existence (Pitrová, Kaniok 2006: 194–195).

Hlavním úkolem předsednictví Radě EU je zajistit kontinuitu programu EU a pokrok Rady v práci na právních předpisech EU. Dále pak řídit řádný průběh legislativních postupů a spolupráce mezi členskými státy Unie. Moc předsednictví spočívá ve strukturaci agendy svého předsednického období. Předsednictví má tu moc některá témata v rámci EU potlačit a některá naopak upřednostnit. Předsedající země tak mohou nepřímo prosazovat své zájmy (Consilium 2018, Kaniok 2014, 52). V publikaci Markéty Pitrové a Petra Kanioka “Předsednictví vrcholem Rad v EU” autoři přirovnávají funkci předsedajícího státu k jakémusi kouči sportovního mužstva, kdy nejenže onen “kouč” řídí jednání Rady, ale také musí zvolit nejlepší způsob, jak dosáhnout svých cílů v komplikovaném a rozvětveném aparátu Rady EU. Členové “týmu” jsou hospodářsky a politicky rozdílní (Pitrová, Kaniok 2006: 187).

Většina členských států EU vnímá předsednictví jako příležitost, jak vlastní zemi prezentovat před zbylými členy EU a před evropskými i světovými médii. Tuto příležitost předsedající země často využívají pro zdůraznění projektů, které korespondují s jejich společensko-politickými prioritami. V řadě členských států, ale i ve vědeckých textech, bývá poukazováno na socializační význam předsednictví. V zemích, kde není podpora EU tak vysoká, cítí proevropští politici předsednictví jako nástroj vhodný ke změně vnímání evropské integrace mezi voliči. Předsednictví tak zvyšuje informovanost občanů o EU a může i ovlivňovat jejich podporu Evropské unie. (Kaniok 2008, 25–26).

V letech 2004 a 2007 se Evropská unie radikálně proměnila. Do té doby 15-ti členná Unie k sobě přijala dalších 12 povětšinou bývalých socialistických zemí. Tato změna znamenala největší změnu v historii evropské integrace. Od roku 2008 tyto nové země začaly získávat přístup k předsednictví Rady EU a začaly se objevovat v jeho čele. Pro nové členy EU je první předsednictví jakýmsi testem

jejich zapojení do EU. Státy se snaží vybudovat si nebo posílit svoji pozitivní reputaci v rámci EU (Kaniok 2014, 49–50).

2. Nizozemské předsednictví

Nizozemsko je přímořský stát ležící na západě Evropy, jehož hlavním městem je Amsterdam. Jedná se konstituční monarchii, kdy v čele vlády stojí od roku 2010 předseda Mark Rutte. Hlavou státu je ale monarcha, od roku 2013 je to Willem-Alexander. Výkonnou moc v zemi tvoří Rada ministrů.

Členem EU je Nizozemsko od 1. ledna 1958 a je jedním z jejích zakládajících členů. Hlavními obchodními partnery této země v rámci EU jsou Německo, Belgie a Velká Británie. V Radě EU má Nizozemsko 13 hlasů a do Evropského parlamentu volí 26 poslanců. Nizozemský příspěvek do rozpočtu EU k roku 2016 činil 4,343 miliardy EUR naopak od EU Nizozemí využilo 2,289 miliardy eur.

Nizozemské předsednictví se konalo od ledna do června roku 2016. Předsedou vlády byl současný předseda Mark Rutte a ministrem zahraničí Bert Koenders. Nizozemsko v roce 2016 předsedalo Radě EU už po dvanácté (Evropa nedatováno; Euroskop nedatováno).

2.1. Program

Hlavními programovými body nizozemského předsednictví byla migrace a mezinárodní bezpečnost, zdravé finance a robustní eurozóna, Evropa podporující inovace a tvorbu pracovních míst a progresivní politika v oblasti klimatu a energetiky. V nizozemském programu se promítaly hlavně priority předsednictví Tria. Nizozemsko sdílelo 18-ti měsíční program se Slovenskem a Maltou. Tento sdílený program obsahoval pět priorit: Unie pracovních míst, růstu a ochrany obyvatel; Unie, která zmocňuje a chrání své občany, práce na energetické unii a perspektiva v klimatické politice; Unie svobody, bezpečnosti a práva; Unie jako silný globální aktér (Kingdom of the Netherlands, 2016).

Nizozemsko se věnovalo oblastem migrace a bezpečnosti, evropské integraci, vzdělávání a tvorbě pracovních míst, ekonomice a hospodářství a životnímu prostředí. Všechny tyto body se promítají v programových prioritách nizozemského předsednictví. Jednotlivé oblasti rozeberu v dalších podkapitolách.

2.1.1. Politika v oblasti migrace a bezpečnosti

Nizozemsko mělo v programu bod „Migrace a bezpečnost“. Tento bod byl zařazen do programu po teroristických útocích v Paříži z listopadu 2015 a tehdejší migrační krizi. Nizozemsko si v programu jako prioritu definovalo úspěšnou kontrolu vnějších hranic Evropské unie, nastavení a zlepšení úvodního přijímání uprchlíků, které chtělo mezi členskými státy spravedlivě přerozdělovat. Za další důležitý bod považovalo Nizozemsko pomoc Balkánu a Turecku, jelikož se jedná o kandidátské nebo potencionálně kandidátské země. Nizozemsko uzavřelo dohodu s Tureckem, vyjednalo ochranu vnějších hranic EU a jednalo se západními africkými zeměmi o příčinách migrace. Dohoda s Tureckem byla uzavřena 18. března 2016 a rozhodlo se v ní o poslání každého dalšího ilegálního migranta zpět do Turecka, zařízení bezvízového přístupu do Schengenu pro turecké občany od června 2016, a o finanční podpoře pro Turecko ve výši 3 miliardy EUR. Součástí dohody bylo i slíbení dalších přístupových rozhovorů s Tureckem (European commission 2016; EUNL2016 nedatováno, 9). Tato dohoda se dá považovat za úspěch pro Nizozemsko v tom, že ji dokázali zavést do praxe, avšak v dlouhodobějším měřítku se může stát problematickou. Dohoda byla kritizována humanitárními a lidskoprávními organizacemi, čelila i kritice od EU, protože nebyly dodrženy postupy, které jsou v EU povinné. Nyní dohoda stále čelí mnoha problémům, ale dá se považovat za úspěch nizozemského předsednictví, protože po její implementaci se příval uprchlíků z Turecka viditelně snížil. “Ve snaze zmírnit negativní dopady tohoto náročného migračního přílivu a obav o Schengenskou dohodu zvolilo nizozemské předsednictví pragmatický přístup, který přijímá omezení EU” (EUNL2016 nedatováno 9;The Hague Institute for Global Justice 2016).

Vzhledem k propletení vnitřních a vnějších vazeb EU, Nizozemsko kladlo důraz na využívání nástrojů EU k řešení vnějších interakcí. Jako hlavní faktor nestability vidělo konflikty a porušování lidských práv mimo EU, jejichž důsledkem je právě migrace. Řešením mělo být diplomatické úsilí ze strany vysokých představitelů členských států. Pomoci mělo dle jejich programu zaměření se na politické a ekonomické příčiny migrace, nalezení správného

přístupu k uprchlíkům a správné nastavení hraničních kontrol. V tomto kontextu Nizozemsko ve svém programu vyjádřilo podporu společné evropské zahraniční a bezpečnostní politiky, potřebě účinných obranných protiteroristických opatření, dohodě o výměně dat a spolupráci mezi bezpečnostními službami členských zemí (EUNL2016 nedatováno 9).

V rámci bezpečnosti se také nizozemské ministerstvo bezpečnosti dohodlo s ostatními členy a Evropskou komisí o zřízení evropské spolupráce při řešení sporných případů. Jedná se o případy nezjištěných osob na evropské úrovni s cílem si informace předávat efektivněji a navzájem si rychleji pomoci při řešení případů.

Nizozemské ministerstvo bezpečnosti a spravedlnosti podpořilo dohodu týkající se hraničních kontrol a pobřežních stráží. Cílem této dohody bylo posílení bezpečnosti a vyšší imigrační kontrola na pobřeží. (Angloinfo 2016; Evropská rada 2016).

2.1.2. Evropská integrace

V dubnu 2016 Nizozemsko čelilo problému, kdy jako předsedající stát mělo představovat jakýsi vzor jednoty pro EU, ale v tuto dobu se u nich konalo referendum o přidružení Ukrajiny a 61% občanů se vyslovilo proti. Dohodu o přidružení Ukrajiny ratifikovalo 27 z 28 členských států, jediné Nizozemsko po domácím referendu dohodu neratifikovalo. Dohoda byla prozatimně v platnosti, ale nemohla být plně provedena do té doby, než ji Nizozemsko ratifikuje. Výsledky referenda poškodili obraz holandského předsednictví. Dohoda poté přišla v plnou platnost v září 2016¹, poté co EU slíbila záruky, které Nizozemsko požadovalo. Toto ale nebyl jediný euroskeptický čin, se kterým se Nizozemsko potýkalo. Velkou ránou pro evropskou integraci v té době byl výstup Velké Británie z EU, takzvaný Brexit. Držet předsednictví pod takovými okolnostmi bylo náročné. Snížení takto velké míry euroskeptismu není v moci rotujícího předsednictví (Bonekamp 2016, Euroskop, ČTK nedatováno).

Nizozemského předsednictví se týkal další důležitý úkol - podpoření, vývoj a přijetí nové Globální strategie EU pro zahraniční a bezpečnostní politiku Evropské

¹ V tu dobu už předsedalo Radě EU Slovensko

unie, nebo-li EUGS². Jejím původním smyslem bylo sloužit jako odrazový můstek k obnovení procesu evropské integrace po odchodu Velké Británie z EU. V tomto procesu hrál svoji podpůrnou roli i Haagský institut pro celosvětovou spravedlnost. EGUS byla představena na EU Summitu 29. června 2016. Z data představení Strategie jasně plyne, že Nizozemsko už s její aplikací nemělo nic moc společného, ale předalo tyto úkoly následujícímu předsedajícímu státu - Slovensku. EUGS není první Evropskou bezpečnostní strategií, předcházela jí Evropská Bezpečnostní Strategie z roku 2003. Na rozdíl od strategie z roku 2003 EGUS projevuje mnohem ohleduplnější přístup k omezením, která jsou v EU nyní vytvořena jako "princiální pragmatismus" (The Hague Institute for Global Justice 2016). V době, kdy v Evropě panuje nejistota, EU potřebuje více než kdy jindy společnou vizi, a zatím to vypadá, že tato Globální Strategie jí dokáže poskytnout. Strategie definuje zájmy EU, jako jsou evropská bezpečnost, prosperita, rovnost a demokracie spolu s celosvětovým řádem, který je založený na určitých pravidlech (Europa nedatováno b;EUNL2016 nedatováno, 9;The Hague Institute for Global Justice 2016).

Jedním z úspěchů předsednictví bylo také uzavření Amsterdamského paktu. V paktu se říká, že města získají větší vliv na městskou politiku EU pod vedením ministerstva vnitra a vztahů s královstvím. 30. května se v Amsterdamu sešlo 28 ministrů, kteří odpovídají za záležitosti měst, zástupci ostatních institucí EU a zástupci evropských měst za účelem projednání městské agendy pro EU a schválení Amsterdamského paktu. V rámci tohoto paktu byla formálně založena Městská agenda pro Evropskou unii³. Jádrem bude rozvoj 12-ti partnerství, které se týkají 12-ti tematických oblastí, jež by měly umožnit městům, členským zemím, orgánům EU a všem zúčastněným stranám spolupracovat. Cílem Městské agendy je zajištění lepší politické a regulační úrovně pro evropská města. Za nizozemského předsednictví byla zahájena 4 partnerství a to: začleňování migrantů pod kontrolou města Amsterdam, kvalita ovzduší koordinovaná Nizozemskem, poté bydlení pod koordinací Slovenska a jako čtvrté městská chudoba

²EUGS = EU Global Strategy

³ Urban agenda for the EU (UA EU)

koordinovaná Belgií a Francií (European commission 2016b, Ministers Responsible for Urban Matters 2016: 5-10).

2.1.3. Politika v oblasti vzdělávání a tvorby pracovních míst

Pod tlakem migrační krize, která za nizozemského předsednictví už trvala více jak rok, se EU přestala tolik zaměřovat na svoji roli inovátora a tvůrce pracovních příležitostí. V tomto ohledu se Nizozemsko soustředilo na to, že pro EU by měl být nejdůležitější fungující jednotný trh, který by měl být největší na světě a spojovat členské státy EU. Cílem EU mělo být zvednutí evropské ekonomiky pod kolektivní odpovědností Rady a jejích členů. Druhou prioritou potom zůstává růst zaměstnanosti. To znamená, že nejdříve by se EU měla zaměřit na samotný růst ekonomiky členských států, které by měly podporovat podnikání a nové odvětví s vysokým potenciálem. Členské státy by také měly investovat do výzkumu, soustředit se tím na budoucnost, podporovat inovace ve všech odvětvích evropského hospodářství. Podnikům státy mají dát prostor inovovat a podniky by měly být konkurenceschopné. Pracovníci by měli mít volnost pohybu v rámci EU. Pokud by se všechny tyto úkoly splnily, povede to k růstu zaměstnanosti. V neposlední řadě Nizozemsko v tomto bodu klade důraz na vzdělávání v členských státech, které je vlastně počátečním bodem pro růst ekonomik států. V této části programu se také nachází bod o zjednodušení složitých administrativních pravidel a právních předpisů tak, aby fungovaly a byly srozumitelné. Předpisy mají pracovat pro občany, podniky a místní samosprávy (EUNL2016 nedatováno, 9). V průběhu předsednictví v oblasti vzdělávání Nizozemské ministerstvo školství, kultury a vědy zkoordinovalo dohodu o digitálním přístupu k evropskému kulturnímu dědictví. V dohodě jde o to, aby se digitální sbírky v budoucnu staly ještě přístupnější a tím více využitelné. (Angloinfo 2016).

2.1.4. Ekonomika a hospodářství

Nizozemsko pracovalo na jednotném trhu a hospodářském oživení, ale jejich úsilí nevedlo k žádným dohodám. Ať už se jednalo o jednotný trh, vnitřní digitální trh nebo služební pasy, Nizozemsko nepřineslo žádný konkrétní výsledek (Evropská rada 2016, Bonekamp 2016).

Třetím bodem nizozemského programu je „zaměření se na budoucnost, evropské finance a robustní eurozónu“. Ekonomika mnoha členských států Evropské Unie v době nizozemského předsednictví rostla. Rostoucí zaměstnanost v členských státech a hospodářské oživení byly podpořeny zlepšenými globálními podmínkami té doby, například nízkými cenami ropy (Český statistický úřad 2016) nebo posílenými investičními opatřeními. Jako nástroj pro udržení tohoto hospodářského růstu navrhoval nizozemský program strukturální reformy a koordinovanou hospodářskou politiku v členských státech, což může zaručit zdravé veřejné finance a moderní ekonomiky. Nizozemsko ve svém programu zmiňuje, že chce zahájit diskusi o novém reformovaném víceletém rozpočtu, v průběhu předsednictví se jim podařilo zahájit diskusi o jeho modernizaci (EUNL2016 nedatováno, 10). Nizozemsko také jednalo s Řeckem o dalších možnostech jeho „zotavení“ a uzavřelo s ním novou dohodu. Země v této oblasti neuskutečnila nic výrazného (Angloinfo 2016).

2.1.5. Politika v oblasti životního prostředí

V nizozemském programu jsou otázky změn klimatu, energetiky a trvale udržitelného rozvoje. Nizozemsko zde tvrdí, že se bude snažit o rozvoj evropské energetické unie, chtěli by posílit dodávky energie a vytvořit tak v EU vnitřní trh s energií. EU by se měla věnovat vývoji v oblasti obnovitelných zdrojů energie.

V průběhu předsednictví nizozemské ministerstvo hospodářství dokázalo vyjednat dohodu o větší spolupráci členských států a Evropské komise na větrných farmách v oblasti Severního moře. Cílem této dohody bylo zvýšit počet větrných elektráren za účelem snížení nákladů. Tato dohoda měla také zvýšit sdílení znalostí mezi členskými státy v oblasti Severního moře a otevřít prostor pro budoucí diskusi o sdílení energie mezi nimi. Ve spolupráci s Komisí se dohodli na plánech Kruhového hospodářství s cílem snížit spotřebu přírodních zdrojů a zlepšení postupů recyklace. Dohodlo se také, že všechny státy ratifikují Pařížskou dohodu o klimatu. Pařížská dohoda byla vyjednána 12. prosince 2015 v Paříži. Cílem této dohody je omezit globální oteplování na úroveň nižší než jsou 2°C. Období platnosti dohody má začít rokem 2020, ale vstoupit v platnost může až po ratifikaci 55 zemí nesoucích odpovědnost minimálně 55% celosvětového objemu emisí.

Nizozemsko chtělo její ratifikaci podpořit, proto k tomu vybízelo ostatní členské státy (Consilium nedatováno; EUNL2016 nedatováno, 10).

2.2. Hodnocení předsednictví

Nizozemsko za svého předsednictví fungovalo pragmaticky, což v době silného euroskepticismu bylo na místě. Už na počátku svého předsednictví Holanďané zvolili jasnou taktiku vyjednávání. 7. března byla řešena uprchlická krize v Bruselu, kde se sešla německá kancléřka Merkelová, premiér Turecka Davutogly a premiér Nizozemska Rutte. Poté, co tito tři dosáhli dohody, měl Rutte pozvat Merkelovou, Hollanda, Camerona, Tsiprase, Anastasiadese, Mogheriniho a Renziho, aby se dohodli. To se stalo klíčové pro nizozemské předsednictví, nejdříve přimět k dohodě malou skupinu a poté ji zapojit do širší skupiny (Bonekamp 2016).

Nizozemské předsednictví bylo kritizováno za “lenost”, téměř všechna setkání Nizozemci pořádali v Amsterdamu anebo Bruselu, nekonaly se žádné velké výlety. Podle Willema Bonekampa se mnozí domnívají, že se postoj Nizozemska vůči EU mění k horšímu. Jedním z faktorů může být rostoucí euroskepticismus v zemi. Nizozemsko nemělo ani žádný zahajovací nebo závěrečný ceremoniál. Nizozemské předsednictví dle jeho názoru fungovalo tak, jak EU právě potřebovala, a to pragmaticky (Bonekamp 2016).

3. Slovenské předsednictví

Slovenská republika je parlamentní demokracií, v jejímž čele stojí prezident Andrej Kiska, který má ale pouze omezené pravomoci. Rozhodující výkonnou moc má ve státě předseda vlády, kterým je od března 2018 Peter Pellegrini. Slovensko leží uprostřed Evropy a jeho hlavním městem je Bratislava.

Od 1. května 2004 je Slovensko členem EU. V Radě EU disponuje 7 hlasy a do Evropského parlamentu země volí 13 poslanců. V rámci EU jsou hlavními slovenskými obchodními partnery Německo, Česká republika a Polsko. Oproti nizozemskému předsednictví Slovenská republika více čerpá z rozpočtu EU, než do něj přispívá. Výdaje země činí 2,663 miliardy eur a příspěvky jsou celkem 0.646 miliardy eur (Europa nedatováno c; Zenker nedatováno).

Svého historicky prvního předsednictví Rady EU se Slovensko ujalo v druhé polovině roku 2016. Premiérem v době slovenského předsednictví byl Robert Fico, který tuto funkci vykonával od roku 2012 do března 2018, ministrem zahraničí byl Miroslav Lajčák. (Ministry of Foreign and European Affairs 2016, 3-4.; SKEU2016 2016).

3.1. Program

Prioritami slovenského předsednictví byly hospodářsky silná Evropa, moderní evropský trh (se zaměřením zejména na energetickou unii a digitální vnitřní trh), udržitelná migrační a azylová politika a globálně angažovaná Evropa. Stejně jako u programu nizozemského předsednictví, se ve slovenském programu promítají priority Tria. Slovensko se věnovalo oblastem ekonomiky, životního prostředí, migrace a azylové politiky a evropské globální politice.

Předsednictví začíná v době plné výzev, kdy musí začít diskuse o budoucnosti EU v návaznosti na výsledky referenda ve Velké Británii, které rozhodlo, že Spojené království vystoupí z EU. Za slovenského předsednictví také dále pokračuje migrační krize, se kterou už se potýkaly předchozí předsedající státy. Teroristické útoky v Paříži, Bruselu a Nice ukázaly slabou vnitřní bezpečnost v členských státech. Aby mohl nastat posun v bodech, které si Slovensko stanovilo za své programové priority, určilo si tři zásady: dosažení hmatatelných výsledků, překonání rozdílnosti mezi členskými zeměmi a zaměření na občany. Slovensko mělo pozitivní program, který usiloval o podporu udržitelných řešení a shodoval se s prioritami v rámci EU (SKEU2016 2016).

3.1.1. Ekonomická oblast

Ekonomicky silná Evropa založená na investicích přispívajících k hospodářskému růstu a tvorbě nových pracovních míst je jedním z programových bodů slovenského předsednictví. Pro dosažení tohoto cíle měla EU využívat dostupné nástroje, jako je Evropský fond pro strategické investice, Unii kapitálových trhů a rozpočet EU. Fungující hospodářství by mělo být založeno na fungující Hospodářské a měnové unii. Aby všechny tyto věci mohly fungovat, EU a členské státy by měly podporovat a přijímat potřebné reformy. Slovensko si

definovalo ve svém programu cíl ohledně investic, který zní: “Cílem slovenského předsednictví bude reflektovat na reformu, vyhodnotit přínos nových prvků a identifikovat možnosti pro zvýšení přidané hodnoty tohoto nástroje po roce 2020.” (Ministry of Foreign and European Affairs 2016, 7). Unie kapitálových trhů se stala jedním z úspěchů slovenského předsednictví, Slovensko na tomto projektu provedlo mnoho práce. Rada se dohodla na vyjednávacím postoji v prosinci 2016. “Výbor stálých zástupců [požádal] jménem Rady nastupujícího předsednictví, aby zahájilo jednání s Evropským parlamentem, jakmile se Parlament dohodne na svém postoji” (Consillium nedatováno b). Peter Kažimír, ministr financí Slovenska a předseda Rady pro hospodářské a finanční záležitosti ECOFIN, prohlásil, že je potřeba vytvořit nové možnosti financování pro začínající, malé a střední nebo sociální podniky (Consillium nedatováno b).

V Závěrech Evropské rady z prosince 2016 byla Rada pochválena za přijetí dohody o prodloužení trvání Evropského fondu pro strategické investice. Dohoda měla být přijata v polovině roku 2017 (Evropská rada 2016b, 4–5).

Slovenské předsednictví vidělo potenciál v opatřeních v daňové oblasti. Opatření povedou ke spravedlivému a účinnému zdaňování v EU a jako důležitou součást vidí boj proti tomu, aby se právnické osoby vyhýbaly daňovým povinnostem. Daňový systém by se také měl inovovat, aby mohl držet krok s novou digitální ekonomikou. Slovensku se podařilo v průběhu předsednictví vytvořit seznam nespolupracujících zemí, který má bojovat proti daňovým podvodům. Posuzování zemí pak mělo začít v první polovině dalšího roku a být zveřejněno na podzim. Tento seznam je podle Jaroslava Ušiaka, slovenského politologa z banskobystrické Fakulty politických věd a mezinárodních vztahov Univerzity Mateja Bela, jedním z úspěchů předsednictví, který stojí za to vyzdvihnout (Ministry of Foreign and European Affairs 2016, 24–27; Furik, Šimkovič, Szalai, Geist, Gabrižová 2016; Tichý 2016).

Slovensko chtělo zavést systémová opatření, která jsou podle nich potřebná pro zabezpečení finanční a ekonomické stability a umožní EU lépe zvládat možné ekonomické šoky, které mají nejen hospodářské ale i sociální následky. V tomto je Hospodářská unie stále nedokončená a zaostává. Slovensko si kladlo za cíl

realizaci kroků, které povedou k impulzům k dobudování Hospodářské unie. Chtělo se zaměřit na budování fiskálního pilíře Hospodářské a měnové unie a přezkoumat možnost vytvoření společných makroekonomických stabilizačních nástrojů. Toto bylo cílem hlavně ministra financí Petra Kažimíra. Ovšem z důvodu velice odlišných názorů na společnou fiskální politiku se nepodařilo nějakého většího pokroku. Hospodářská a měnová unie zatím není dostatečně odolná, což je jeden z mála bodů, na kterém se shodne většina.

V oblasti investic chtělo Slovensko rozšířit potenciál Evropského fondu pro strategické investice. Opět vidělo jako cestu strukturální reformy Fondu. Fond se Slovensku skutečně podařilo rozšířit a podařilo se prodloužit jeho platnost do roku 2020. Bylo dohodnuto navýšení záruky z evropského rozpočtu v nových projektech, prosadil se i pečlivější výběr projektů nebo se posílily poradenské služby (Ministry of Foreign and European Affairs 2016, 24–27; Furik, Šimkovič, Szalai, Geist, Gabrižová 2016).

Slovensko chtělo vyvinout maximální úsilí pro přijetí rozpočtu EU pro následující rok. Slovensko také chtělo vytvořit dostatečnou flexibilitu Víceletnému finančnímu rámci 2014–2020, opět dát větší hodnotu investicím a zjednodušit pravidla v politikách financovaných z rozpočtu EU. Unijní rozpočet pro rok 2017 se Slovensku povedlo přijmout včas, 17. listopadu byl rozpočet odsouhlasen. Rozpočet se soustředil na podporu tvorby pracovních míst hlavně pro mladé a řešení migrační krize. Přijaté dohody dávají i prostor pro další zjednodušení hospodářské soudržnosti členských zemí, členské státy potvrdily soudržnou politiku jako hlavní účel investiční politiky. Velké zásluhy v tomto ohledu mají Vazil Hudák a Ivan Lesay, kteří se museli potýkat nejen s požadavky europoslanců, ale i s výhradami Itálie, která viděla prioritu v řešení migrační krize. Slovensko vidí Rozpočet EU jako hlavní investiční nástroj a ten musí reflektovat aktuální potřeby EU a také se musí umět vyrovnat s neočekávanými výzvami. (Furik, Šimkovič, Szalai, Geist, Gabrižová 2016, Ministry of Foreign and European Affairs 2016, Tichý 2016).

Rada EU s Evropským parlamentem dosáhla za slovenského předsednictví dohody o nařízení o prospektech, dokumentech s údaji o firmě, které firma musí

mít, pokud chce vstoupit na trh s cennými papíry v EU. Dohodu s Evropským parlamentem vyjednalo Slovensko i v oblasti peněžního trhu. Slovensko ukončilo déle než tři roky trvající debatu o znění nařízení o regulaci stínového bankovníctví EU. Podařilo se taky obstarat dohodu o opatření podporující menší a střední podniky ve formě rizikového kapitálu (Tichý 2016).

Ve svém programovém bodě „Moderní a jednotný trh“ Slovensko vidí jednotný trh jako největší úspěch EU, ale tvrdí, že aby se maximálně využil, musí se inovovat a přizpůsobit moderní realitě. Jednotný trh by se měl rozšířit i do digitálního prostoru nebo třeba do energetiky. Slovensko vidí jako výzvu rozvoj projektů Jednotného digitálního trhu. Jednotný trh by se měl rozšířit i do digitálního prostoru nebo třeba do energetiky. (Ministry of Foreign and European Affairs 2016, 6; Tichý 2016b).

3.1.2. Politika v oblasti životního prostředí

Slovensko chtělo přispět k vytvoření odolné a konkurenceschopné Energetické unie, která měla obsahovat vyhlídkovou politiku v oblasti změny klimatu. Klíčem je bezpečná a čistá energie pro spotřebitele za ceny, které jsou pro ně dostupné. EU by měla energetický trh více integrovat a otevřít ho větší hospodářské soutěži než doposud. Slovensko chtělo usilovat o větší bezpečnosti dodávek plynu na principu solidarity využitím zahraniční a regionální spolupráce.

V programovém bodě „moderní evropský trh (se zaměřením zejména na energetickou unii a digitální vnitřní trh)“, se Slovensko zabývá změnami klimatu. V roce 2015 byla uzavřena Pařížská dohoda, která potvrdila směřování EU k nízkouhlíkovému hospodářství. Slovensko chtělo nastavit systém obchodování s emisemi. Také vidělo jako problematické nakládání s vodou, jejíž množství reaguje na změny klimatu, a se kterou by se mělo začít nakládat efektivně. V září USA a Čína smlouvu ratifikovaly, ovšem hrozilo, že dohoda by mohla vstoupit v platnost bez EU, protože podpis EU brzdila jednání o evropské klimatické legislativě. Už v březnových Závěrech Evropské rady Evropská rada vyzývá státy k co nejrychlejší ratifikaci, aby se staly členy ode dne, kdy vstoupí dohoda v platnost. 4. října se Rada dohodla na ratifikaci Pařížské dohody ze strany EU a 5. října ji oficiálně ratifikovali. Slovenské předsednictví a ostatní evropské instituce

prokázaly, že když je potřeba, tak se dokážou dohodnout rychle a efektivně (Ministry of Foreign and European Affairs 2016, 6–9; Tichý 2016b). Luděk Niedermayer, český europoslanec z TOP09 označil ratifikaci za největší úspěch tohoto předsednictví (Tichý 2016).

3.1.3. Evropská globální politika

Slovensko ve svém programu píše, že EU potřebuje Společnou zahraniční a bezpečnostní politiku stojící na Globální strategii EU, která jí pomůže čelit hrozbám a výzvám. Slovensko chtělo prosazovat v tomto tématu komplexní přístup při zlepšení bezpečnostních politik vnějších i vnitřních. V předchozí kapitole jsem se zmiňovala o Globální strategii EU, jejíž vývoj podpořilo Nizozemsko, ale implementace se přesunula na další předsednictví a to Slovenské. Rada přijala závěry o globální strategii dne 17. října 2016. (Consillium 2016).

Slovensko chtělo prosazovat Evropskou sousedskou politiku s cílem stabilizovat a rozvíjet vztahy EU. Ve východní oblasti chtělo pokračovat v reformách, vízové reformaci a uplatňování asociačních dohod. Na jihu se snažilo o stabilizaci a diplomatickou pomoc při řešení dlouhodobých krizí.

Pro upevnění hospodářské a politické stability chtělo Slovenské předsednictví klást důraz na politiku rozšiřování. V tomto ohledu chtělo také Slovensko zachovat dynamiku přístupového procesu a pokroku v procesu přijetí začlenění kandidátských zemí. V prosinci plánovalo Slovensko přijmout Závěry Rady ohledně rozšíření a asociačního procesu, které by zhodnotily pokroky kandidátských zemí a podpořily je k dalším reformám. Tyto závěry nakonec Slovensko nepřijalo, nepodařil se najít vzájemný konsenzus, avšak připravilo nové závěry, ve kterých cítilo větší podporu.

Slovensko chtělo posilovat transatlantické vazby, které jsou dlouhodobou prioritou EU, a vztahy s ostatními partnery EU, mezinárodními organizacemi a NATO. Ve vztahu k obchodu Slovensko vidí velký význam ve volném, spravedlivém a vyváženém obchodě, kde se slovenské předsednictví chtělo soustředit hlavně na bilaterální dohody o volném obchodu se zeměmi třetího světa. V rozvojové spolupráci chtělo pokročit v implementaci Agendy 2030 a diskusi se

skupinou afrických, tichomořských a karibských států o budoucnosti jejich vztahů a o řešení krizí. Ve skutečnosti EU za slovenského předsednictví podepsala dohodu o volném obchodu (CETA) s Kanadou. Za EU kromě slovenského premiéra Fica podepsali ještě předseda Evropské rady Donald Tusk a šéf Evropské komise Jean-Claude Juncker. Fico smlouvu označil jako důležitý milník pro obchodní politiku EU. Podepsání CETA je považované za jeden z dalších úspěchů slovenského předsednictví.(ČT24 2016b; Ministry of Foreign and European Affairs 2016, 1–12).

Slovenské předsednictví je hodnoceno pozitivně, jako jeden z největších úspěchů je hodnocen Bratislavský summit. Jaroslav Ušiak konstatoval, že slovenské předsednictví sice přebíralo pomyslné žezlo v problémové době, ale mohlo se plně věnovat stanovenému programu, protože v průběhu předsednictví už nenastaly žádné zásadní krize. Bratislavský summit se konal 16. srpna a sešlo se na něm 27 představitelů členských států, kteří přijeli projednávat současnou situaci EU a její budoucnost. (Consilium 2016b). Summit byl zajímavý v tom, že to byl první summit po podpisu Lisabonské smlouvy, který se konal mimo Brusel (iDnes 2017). Ušiak Slovensko pochválil i za “velmi dobrou akceschopnost při hledání kompromisů a dosahování reálných dohod mezi členskými státy” (Tichý 2016). Tato schopnost se ukázala právě na Bratislavském summitu, kde došlo ke shodě v prioritách EU pro budoucí období. Tyto priority byly například bezpečnostní témata, nezaměstnanost mladých, jednotný digitální trh nebo řešení migrace (Tichý 2016; Evropská rada 2016b, 2).

3.1.4. Azylová a migrační politika

Není překvapením, že i Slovensko, stejně jako Nizozemsko, se ve svém programu věnuje migrační politice. Slovensko chce ochranu vnějších hranic, obnovení Schengenského prostoru, spolupráci a solidaritu se zeměmi Třetího světa. Společně by se země EU měly také podílet na boji proti terorismu.

V otázce migrace už bylo před slovenským předsednictvím přijato mnoho opatření, která více či méně fungují, a Slovensko chtělo a mělo za úkol, aby se z krizového řízení přešlo k udržitelnému řízení migrace.

Slovensko ve svém programu věnuje velkou váhu Schengenskému prostoru hlavně kvůli dočasným opatřením, která byla zavedena v důsledku teroristických útoků. Tato opatření ale neplní svoji základní úlohu, kterou je zabezpečení volného pohybu občanů a zboží. Slovensko se chtělo vrátit k plně fungujícímu Schengenskému prostoru a je to pro ně hlavní společný cíl. K naplnění cíle se ale musí zavést opatření, která umožní získat kontrolu nad vnějšími hranicemi. Nakonec se Slovensku povedlo vyjednat dohodu na úrovni COREPER⁴, kdy všichni lidé včetně občanů EU musí být systematicky kontrolováni při vstupu i výstupu z EU a to ve více databázích (Evropská rada 2016b, 4–5; Furik, Šimkovič, Szalai, Geist, Gabrižová 2016, Ministry of Foreign and European Affairs 2016).

Slovensko chtělo zavést Evropské pohraniční strážce k řízení vnějších hranic a pro kontrolu toku migrantů. Tento cíl se Slovensku povedlo naplnit. Slovensko tento bod převzalo od nizozemského předsednictví a v říjnu začala oficiálně fungovat pohraniční a pobřežní agentura, která má za úkol ochranu vnějších hranic a v případě ohrožení vnějších hranic spolu s členskými státy rychle reagovat. Robert Fico k tomuto tématu řekl, že ukazuje jednotu mezi členskými zeměmi a Slovensko pomůže k jejímu posílení (ČT24 2016). Donald Tusk pochválil Slovensko za to, že jsou schopni proměnit plány z Bratislavského summitu v realitu. Pochvala přišla i v říjových závěrech Evropské rady (Ministry of Foreign and European Affairs 2016; Evropská rada 2016c, 1).

V programu mělo Slovensko i inteligentní hranice, to znamená využívat na hranicích více informační technologie, které posílí vnitřní bezpečnost a pomohou v boji proti neregulované migraci a zároveň pomohou EU být schopná lépe čelit vnějším hrozbám. V tomto bodě se povedlo vyjednat hrubé obrysy programu, avšak toto téma se za slovenského předsednictví neuzavřelo (Furik, Šimkovič, Szalai, Geist, Gabrižová 2016; Ministry of Foreign and European Affairs 2016).

EU by měla spolupracovat a komunikovat se zeměmi třetího světa, aby se odstranily příčiny migrace. Státy by měly spolupracovat na návratech z readmisí. V této souvislosti je v programu zmíněna dohoda s Tureckem, která vedla ke

⁴ COREPER = Výbor stálých zástupců

snížení toků migrantů. Slovensko si předsevzalo, že najde shodu v přístupu k návrhu na směrnice o modrých kartách, které se týkají legální pracovní migrace ze zemí třetího světa, to se ale předsednictví nepovedlo (Furik, Šimkovič, Szalai, Geist, Gabrižová 2016; Ministry of Foreign and European Affairs 2016).

Slovenská migrační politika však nebyla hodnocena pozitivně. Slovensko přišlo s jiným konceptem, než jsou povinné kvóty, tzv. “efektivní solidaritou”, která měla nahradit kvóty na přerozdělování migrantů. Návrh je postaven na tom, že státy, které nechtějí povinné kvóty, by přispěly jinak, třeba by přispěly na ochranu vnějších hranic EU. Tento návrh ale nebyl členskými státy přijat (Aktuálně 2016; Furik, Šimkovič, Szalai, Geist, Gabrižová 2016).

Členské státy by se společně měly starat o vnitřní bezpečnost EU. V tomto ohledu musí probíhat dle slovenského předsednictví lepší výměna informací mezi členskými státy a zvýšená spolupráce mezi policejními a soudními orgány. Slovensko vytvořilo tzv. non-paper, který v podstatě říká, že členské státy by si měly s migrací pomáhat, sdílet toto břemeno a přispívat finančně, novými silami pro Frontex⁵ nebo pomocí s přesídlováním. Souvisí to s “efektivní solidaritou”, ale Slovensku se nepodařilo získat větší podporu. Nesouhlasily státy jako Itálie, Malta a Řecko. V Závěrech Rady z prosince je zmíněno, že Malta v následujícím předsednictví převezme body, ve kterých panuje shoda, a bude se jim věnovat (Furik, Šimkovič, Szalai, Geist, Gabrižová 2016; Ministry of Foreign and European Affairs 2016, 9–11; Evropská rada 2016b).

Bolavým místem slovenského předsednictví se stala reforma azylového systému a Dublinského nařízení. Evropská komise na konci července zveřejnila návrhy na dokončení společného azylového systému, navázala na částečnou reformu z května 2016. Slovenské předsednictví zvolilo takzvaný “three track” přístup, řešilo tedy problém ve třech rovinách. Jediným úspěchem byl první okruh, kdy se zavedla databáze otisků prstů žadatelů o azyl, která prověřila, jestli se žadatel neucházel o azyl už v jiné z členských zemí. V druhé řadě se mělo slovenské předsednictví věnovat Dublinskému nařízení a balíčku čtyř

⁵Frontex = Evropská pohraniční a pobřežní stráž

legislativních opatření o azylu, ale v tomto bodě k dohodě nedošlo. Státy se shodly, že je potřeba, aby se určil stát odpovědný za vyřízení azylu a že je potřeba předcházet sekundárnímu pohybu migrantů, ale více se nedomluvílo. V třetí řadě Slovensko chtělo technicky přezkoumávat přesídlování žadatelů o azyl. V této linii se ale také nic zásadního nestalo. Evropská rada ve svých závěrech z prosince 2016 konstatuje, že v měsících slovenského předsednictví byl čas věnován hlavně přezkoumávání, a apeluje na následující předsednictví, aby v azylové otázce dospělo ke konečnému konsenzu. (Tichý 2016; Evropská rada 2016b, 2).

3.2. Hodnocení

Slovenské předsednictví bylo hodnoceno jako “jedno z lepších”. Jean Claude Juncker vyzvyhl jeho úspěchy. Než předsednictví započalo mnozí měli obavy, jak slovenské předsednictví bude probíhat. Slovensko se ujímalo svého historicky prvního předsednictví ve velmi těžké době a mnohé státy znepokojoval jeho odmítavý postoj k přerozdělování uprchlíků. Přezevšechno se Slovensko se svým předsednictvím vypořádalo úspěšně (Nerad 2017). Slovensko při řešení problémů jednalo jako správný mediátor a plnilo tuto svoji roli dobře. Své zájmy prosazovalo minimálně. Pavel Ploc, europoslanec za ČSSD, hodnotil slovenské předsednictví jako jedno z těch lepších (Tichý 2016, Vít 2017). Pozitivně byla hodnocena ratifikace Pařížské dohody, Bratislavský summit nebo obchodní dohoda CETA. Ovšem za neúspěšnou se považuje její migrační politika (ČT24 2016c).

4. Maltské předsednictví

Další předsednictví, kterému se budu v této práci věnovat, je předsednictví nejmenšího státu EU, Malty. Malta je parlamentní republika s jednokomorovým parlamentem. V zemi má převážně reprezentativní roli prezidentka, kterou je od roku 2014 Marie Louise Coleiro Preca. Je to jediná země, kterou se v této práci zabývám, v jejímž čele stojí žena. Výkonnou moc vykonává vláda v čele s předsedou Josephem Muscatem, který funkci vykonává od roku 2013 dodnes. Malta je ostrovní stát ležící ve Středozemním moři. Hlavním městem je Valleta.

Členem EU je Malta od 1. ledna 2004. V Radě EU má Malta 3 hlasy a do Evropského parlamentu volí 6 poslanců. U Nizozemska a Slovenska byli stejní

hlavní obchodní partneři na dovoz i vývoz zboží, ale u Malty se toto liší. Hlavními obchodními partnery v rámci vývozu jsou pro Maltu Německo a Francie a v rámci dovozu jsou to Itálie, Německo a Velká Británie. Výdaje Malty z rozpočtu EU činí 0,208 miliardy eur a příspěvek činí 0,081 miliardy eur.

Malta předsedala Radě Evropské unie v první polovině roku 2017 a to vůbec poprvé. V době maltského předsednictví byl předsedou vlády Joseph Muscat a ministrem zahraničí byl George William Vella (Evropa nedatováno d; Zenker nedatováno b).

4.1. Program

Malta si stanovila několik priorit, kterými byly migrace, vnitřní trh, sociální inkluze, evropské sousedství a námořní otázky. Malta stejně jako předchozí předsednictví, se kterými spolupracovala v rámci Tria, odráží své priority z programu onoho Tria. Malta chce sblížit EU a své obyvatele. V programu se Malta věnuje oblastem jako je migrace a bezpečnost, digitalizace a jednotný trh, životní prostředí, sociální a evropské politiky.

4.1.1. Migrace a bezpečnost

Téma migrace mělo zůstat nejdůležitějším tématem v agendě EU. Jako konkrétní cíle si Malta zvolila posílení a zefektivnění Společné azylové politiky EU. Především aby byla migrace spravedlivě rozptýlena mezi členské státy napříč Evropou. Dalším cílem byla revize Dublinského nařízení, přetvoření Evropského podpůrného úřadu pro otázky azylu v plnohodnotnou evropskou agenturu. Malta také chtěla pokračovat v tom, co se dohodlo na summitu o migraci ve Valletě. Chtěli dokončit práce v souvislosti s Evropským plánem pro vnější investice s cílem podpořit udržitelné investice do Afriky a okolí a řešit tím základní příčiny migrační krize (MALTA EU2017 nedatováno). Maltě se povedlo zajistit dohodu s Parlamentem o zřízení Agentury EU pro azyl a o liberalizaci vízového režimu pro Gruzii a Ukrajinu (Politico 2017b). Malta byla pověřena, aby zajistila dohodu o jedné problematické části dohody o azyl, to se ale Maltě nepovedlo. Už v prosincových závěrech Evropská rada apelovala na, v tu dobu budoucí, maltské předsednictví, aby bylo v jeho průběhu dosaženo konsenzu v oblasti azylové

politiky. EU se obávala zvýšení migračních toků z Lybie na jaře 2017 a Malta pak předložila deklaraci zahrnující asistovaný a dobrovolný návrat migrantů a proškolení libyjské pobřežní strážce. To se povedlo, ale i přes tato fakta na jaře stouply toky migrantů do Evropy o 25% (Politico 2017b; Evropská rada 2016b).

V oblasti bezpečnosti chtělo maltské předsednictví konkrétně přispět v pokroku řešení návrhů, které řeší regionální i globální hrozby. EU by dle maltského předsednictví měla dále pokračovat v diplomatických jednáních a Malta chtěla spolupracovat s Evropskou službou pro vnější činnost pod záštitou Globální strategie EU (MALTAEU2017 nedatováno).

V tomto byl nejvýraznější úspěch uzavření dohody o zřízení Evropského úřadu pro veřejné ochránce práv na vyšetřování podvodů s DPH. Ve větších záležitostech, jako je například vytvoření evropské armády, pokrok v mírových dohodách a koordinace postupu proti terorismu, se Maltě nepodařilo pokročit, teroristické útoky v Evropě pokračovaly, ale opatření, která mohla Malta jako předsedající stát udělat, byla velice omezená (Politico 2017b).

4.1.2. Politika v oblasti digitalizace a jednotného trhu

Jednotný trh je jedním z největších přínosů pro členské státy. Malta vidí důležitost ve využití potenciálu jednotného trhu, rozvíjení jednotného digitálního trhu a v dokončení vnitřního trhu s energiemi. Malta chtěla v této oblasti zlepšit a dokončit klíčové právní předpisy, které byly v jednání. Náležitý význam měly mít Kapitálové trhy. Malta chtěla také ostřejší právní předpisy při řešení problémů menších a středních podniků, například širší škálu možností financování prostřednictvím Unie Kapitálových trhů. Prioritou celé EU je růst zaměstnanosti v členských státech a Malta chtěla pomoci skrze Evropský fond pro strategické investice mobilizovat soukromé investice při omezeném využívání rozpočtových zdrojů. (MALTAEU2017 nedatováno).

V oblasti digitalizace Malta chtěla začít diskuse nad dohodou o poskytnutí bezplatné Wi-fi a zrušit roamingové poplatky v celé EU. Maltě se po dlouhých letech vyjednávání podařilo zrušit roamingové poplatky. Dosáhla i shody v jednání s orgány o ochraně spotřebitelů a bezplatné veřejné Wi-Fi. Byla provedena změna obecného přístupu v reformách v oblasti mezihraničních dodávek zásilek a nových

spotřebitelských pravidel pro digitální obsah a ve využívání mobilních aplikací a softwarů. Uskutečnili i pokrok v jednání o telekomunikacích a autorských právech. Překvapením bylo, jak si Malta poradila při výměně kompromisů týkajících se velmi kontroverzních spisů, přesto ale nechala v oblasti digitálního trhu mnoho práce budoucím předsednictvím a to hlavně v oblasti autorských práv a telekomunikačních reforem (MALTA EU2017 nedatováno; Politico 2017b).

Dalším cílem je snížení energetické spotřeby v obytných a průmyslových budovách, Malta proto chtěla přezkoumat Energy Efficiency package, aby zlepšila energetickou účinnost. V oblasti energetiky by Malta chtěla hlavně v době krize posílit bezpečnost dodávek energetické elektřiny (MALTA EU2017 nedatováno). V oblasti energetiky předsednictví dosáhlo závěrečných dohod s Parlamentem a Komisí a to v posílení pravidel EU o bezpečnosti zemního plynu, zvýšení transparentnosti trhu a podpora regionální spolupráce. Na konci svého předsednictví Malta zařadila do agendy zasedání ministrů energetiky návrh Komise o vyjednávání o plynovodu Nord stream 2 s Ruskem. Tato jednání Malta nedokončila, přesunula se na estonské předsednictví (Politico 2017b).

Maltě se povedlo uzavřít dohodu mezi Radou a Parlamentem o pravidlech, která mají za cíl oživení Evropského bezpečnostního trhu. Nebo například za úspěch je považováno dohodnutí s Radou na konsenzu o odstranění mezer v oblasti daní z příjmů právnických osob, ve které už mnoho práce provedlo Slovensko. Malta dosáhla konečné dohody o sekuritizaci a to i přes tvrdé vyjednávací postoje Parlamentu a Rady (Politico 2017b).

4.1.3. Politika v oblasti životního prostředí

V oblasti sektoru zemědělství, který je na Maltě nejméně významným sektorem, Malta řídila a úspěšně vyjednávala o ekologických potravinách a dovedla tato jednání do konce. Úspěšně také koordinovala reakce Rady EU na Nařízení o všeobecném rozpočtu, ve kterém byly změny společné zemědělské politiky. Překvapením, kterého v této oblasti předsednictví dosáhlo, bylo, když Malta dokázala vzít zpátky odvolání Rady o rozhovorech s Komisí a Parlamentem o organických potravinách poté, co nezískala vyjednávací mandát pro další kolo. To, že Malta dokázala dokončit a prosadit reformu, je považováno za úspěch

předsednictví. 28. června Malta a Evropský parlament dospěly k dohodě o revizi pravidel EU pro ekologickou produkci a označování ekologických produktů. Dohoda už byla v jednání tři roky, za maltského předsednictví už chybělo pouze schválení Radou a Parlamentem. Obtíže mělo předsednictví při podpoře standardů týkajících se zdraví rostlin a dobrých životních podmínek zvířat, problémy dělala neformální zemědělská rada země o vodním hospodářství (Consilium 2017, Politico 2017b).

V oblasti klimatu a životního prostředí se Malta zabývala hlavně reformou blokového trhu s uhlíkem po roce 2020 v rámci tzv. Systému obchodování s emisemi. Podařilo se jim mít společnou vyjednávací pozici v Radě, ale třístranná jednání s Radou, Komisí a Parlamentem nikam nevedly. Tuto povinnost převzalo Estonsko, které muselo dohlédnout na závěrečné rozhovory a uzavřít dohodu, tomu se ale budu věnovat v kapitole estonského předsednictví. Prioritou EU je i Balíček cirkulačního hospodářství, ve kterém se Maltě podařilo získat postoj Rady ke čtyřem návrhům týkajících se odpadu. Malta ovšem nedokázala zaujmout postoj k dalším dvěma důležitým tématům v oblasti energetiky a klimatu, kterými jsou: Nařízení na sdílení úsilí regulací emisí a na balíčku o nakládání s odpady. Je na místě také zmínit, že v období Maltského předsednictví nový americký prezident Donald Trump vyhlásil odstoupení od Pařížské dohody týkající se klimatických otázek a to samozřejmě mělo také vliv na politická jednání EU v oblasti klimatu. Evropská rada ale ve svých červnových závěrech považuje Pařížskou dohodu jako jeden z nejdůležitějších prostředků k plnění svých cílů v oblasti životního prostředí. Považuje za povinnost členských zemí v tomto ohledu spolupracovat a dohodnout se. Apelovala na Komisi a Radu, aby prověřily všechny možnosti, které povedou k dosažení cílů EU (Evropská rada 2017b, 4–6; Politico 2017b).

Maltě se povedlo upevnit pozici Rady v nových pravidlech o schválení typů vozidel a to i přes nesouhlas Německa. Tyto návrhy byly předloženy hlavně za účelem předejít skandálům, jakým bylo například podvádění Volkswagenu v emisních zkouškách (Politico 2017b).

4.1.4. Sociální politika

Sociální politika je pro Maltu velice důležitá a vidí v ní potenciál, ve kterém může pomoci svým evropským partnerům. Malta chtěla posílit rovnost žen a mužů a práva menšin skrze konzultaci s občany a sociálními partnery. Konkrétními cíli v této oblasti byly: zlepšení pozice žen na trhu práce, návrh směrnice o zlepšení rovnováhy mužů a žen ve vedení společností registrovaných na burzách cenných papírů. Chtěli bojovat proti násilí a diskriminaci založené na pohlaví a pomoci tomu mělo sdílení informací o strategiích, právních předpisech a politikách mezi členskými státy. Malta také chtěla uspořádat konferenci na úrovni ministrů, která by se zabývala otázkami LGBTIQ a prozkoumat body Evropské Komise v této oblasti (MALTA EU2017 nedatováno).

Malta prosazovala, aby se členské státy EU připojily k Istanbulské úmluvě Rady Evropy, která se zabývá bojem proti domácímu násilí, násilí na ženách a předcházení tomu. Konaly se konference zabývající se otázkami LGBTIQ a násilí na ženách, jak si Malta stanovila v programu, ale z těchto konferencí nevzešlo nic zásadního. V posledních dnech svého předsednictví se Malta dohodla s Parlamentem o zákonu, který zabraňuje vystavování pracovníků karcinogenním látkám. Nepovedla se jim dohoda o Směrnici o vyslaných pracovnících, zádrhel byl na straně vlád, které k této směrnici měly různé postoje (Politico 2017b).

4.1.5. Evropská politika

Země sousedící s jižním Středomořím čelí bezpečnostním hrozbám souvisejícím s teroristickými útoky, politickou nestabilitou a radikalizací. Komise o těchto hrozbách ví a maltské předsednictví se snažilo zaměřit na stabilizaci Evropského sousedství. Východiskem pro tuto činnost byla Globální strategie EU. Unie by se měla věnovat zvláště jižním sousedům, stabilizace politické situace v Lybii a její přechod k míru byly klíčové. Maltské předsednictví podporovalo EU v úsilí o obnovení míru na Blízkém východě, konkrétně zmiňují ve svém programu uklidnění situace mezi Palestinou a Izraelem, zajištění demokratického přechodu v Turecku, oživení vztahů s Radou pro spolupráci v Perském zálivu a řešení konfliktů v Sýrii. Zmiňují také vztahy mezi EU a Ligou arabských států, kde zdůrazňují, že by se měly lépe řešit společné záležitosti. Ve východní otázce Malta

chtěla pokračovat s podporou Ukrajiny a také zajištění spolupráce s Ruskem v globálních a regionálních záležitostech (MALTAEU2017 nedatováno).

Malta měla za úkol zahájit řízení výstupu s Velkou Británií z EU. Jelikož se ale konal pouze jeden den oficiálních rozhovorů, Malta neměla šanci přijít s nějakými většími výsledky. V tomto bodě však bylo hlavní, že Maltě se podařilo udržet jednotu mezi ostatními dvaceti sedmi státy EU. To bylo důležité hlavně proto, aby se VB nechopila strategie “rozděl a panuj” (Evropská rada 2017, 2–3; Politico 2017b).

Malta zařadila do svého programu i námořní politiku. Evropská Unie se stává čím dál více závislou na mořích a oceánech. Malta do své agendy zařadila Mezinárodní správu oceánů s cílem zajistit EU lepší politickou podporu na cestě vpřed v této oblasti. Námořní iniciativa západního Středomoří měla být zahájena počátkem roku 2017 a měla se zaměřit na konkrétní oblast zájmů členských států. Měly by se využívat silné stránky a řešit slabé stránky této iniciativy. Malta v tomto bodě dosáhla dohody o technických opatřeních, kde, kdo a jak může lovit, a dohodli se na víceletém plánu Severního moře (MALTAEU2017 nedatováno; Politico 2017b).

4.2. Hodnocení

Malta předsednictví brala jako takovou možnou kampaň, protože jinak se menší státy v rámci EU nemají moc možností prosadit a zviditelnit. Malta se svého úkolu zhostila úspěšně. Hlavní roli vyjednávače, vyjednávání návrhů a dohod mezi Evropskými institucemi a členskými státy Malta zvládla velmi dobře (Politico 2017b).

Maltské předsednictví bylo hodnoceno kladně. Pochváleno bylo za pokrok v řadě legislativních spisů. Čelilo ale i kritice za opatrnost v daňových záležitostech nebo odporu členských států k migrační politice. J. C. Juncker, předseda Evropské komise, při hodnocení předsednictví Malty zkritizoval Evropský parlament za malou účast na finálním hodnocení předsednictví, která je podle něj způsobena nezájmem o malé státy EU. Kritizována byla za prosazování svých zájmů ve finančním sektoru. Europoslanec Philippe Lamberts dokonce osočil Maltu, že je

součástí daňových útočišť. Maltský předseda vlády Joseph Muscat předsednictví pochválil, ale dodal, že je před nimi ještě dlouhá cesta k dokonalosti. (Vincenti 2017; Muscat 2017, 1–5).

5. Estonské předsednictví

Posledním předsednictvím, kterému se tato práce bude věnovat, je předsednictví Estonska. Estonsko je stát ležící na pobřeží Baltského moře. Jeho hlavním městem je Tallin. Estonsko je parlamentní republikou, v jejímž čele stojí prezident, kterým je stejně jako na Maltě žena. Estonskou prezidentkou je od roku 2016 Kersti Kaljulaidová. Předseda vlády je jmenován prezidentem a schvalován parlamentem. Estonským předsedou vlády je také od roku 2016 Jüri Ratas.

Estonsko je členem EU od 1. května 2004. V EU volí Estonci do Evropského parlamentu 6 poslanců. V Radě EU má Estonsko 4 hlasy. Nejvíce vývozu z Estonska v rámci EU směřuje do Švédska, Finska a Lotyšska. Hlavními evropskými dovozci do Estonska jsou Finové, Němci a Litevci. Příspěvky Estonské republiky do evropského rozpočtu jsou 0,674 miliardy eur. Naopak příjmy z rozpočtu činí 0,183 miliardy eur (Evropa nedatováno e; Zenker nedatováno c).

První předsednictví této země v Radě EU se konalo v druhé polovině roku 2017. Premiérem Estonska byl Jüri Ratas, jehož ministrem zahraničí byl Sven Mikser. Estonsko původně mělo předsedat v první polovině roku 2018 a na podzim 2017 měla předsedat Velká Británie. Ovšem předsednictví se musela přesunout, kvůli vystoupení VB z EU (ČT24 2016c; Evropa nedatováno e).

5.1. Program

Estonsko si stanovilo ve svém programu čtyři priority: Otevřené a inovativní evropské hospodářství, Bezpečná Evropa, Digitální Evropa a olný pohyb dat a Inkluzivní a udržitelná Evropa. Estonsko si stanovilo motto předsednictví „Unity through balance“, což znamená jednota dosažená prostřednictvím rovnováhy.

Estonsko tvoří Trio s Bulharskem a Rakouskem, které předsedají v roce 2018. Program Tria Estonska, Bulharska a Rakouska se zaměřuje na bezpečnost, posílení vnějších hranic, hospodářský růst a konkurenceschopnost.

Estonsko se zaměřilo hlavně na oblast digitalizace, migrace a bezpečnosti, evropského hospodářství, vzdělávání a sociální politiku, životní prostředí a evropskou integraci.

5.1.1. Evropské hospodářství

Estonsko chtělo stejně jako předchozí předsedající státy posilovat jednotný trh. Tvrdilo, že se Evropa musí otevřít inovacím a podporovat hospodářskou soutěž. Jako výstup tohoto úsilí mělo být povzbuzení podniků k vývoji nových inovativních produktů.

Estonsko ve svém programu tvrdí, že výzkumem by se Evropa měla posunout vpřed a ekonomika by se měla umět vypořádat s proměnlivým prostředím. V první řadě by se měla tvořit nová pracovní místa, příjemné podnikatelské prostředí, se kterým souvisí snížení počtu administračních formalit. Podnikům by měly pomoci i nové digitální technologie, které administrativu zjednodušují.

V daňové oblasti se jim podařilo přijetí nových pravidel v Radě o modernizaci legislativního balíčku DPH. Chtěli bojovat proti daňovým únikům tím, že zahájí jednání o Definitivním přeshraničním DPH systému. Současný systém je dočasný a dává prostor pro daňové úniky, v novém systému měly být daně založeny na tom, že se bude zdaňovat podle principu v místě spotřeby. K rozvoji je také nutná elektronická modernizace DPH a usnadnění elektronického obchodu pro malé a střední podniky v EU a v třetích zemích. Estonsko také chtělo uzavřít jednání o sazbách DPH pro e-knihy a e-publikace, ovšem nedošlo ke konsenzu mezi členskými státy. Estonsko usilovalo o poplatky pro webové giganty jako je Google nebo Amazon. Bylo to velice kontroverzní téma, na které byly sestaveny i Závěry Rady na konci půlročního období estonského předsednictví, ty ale nevešly v platnost. Úspěšně byl vypracován a odsouhlasen seznam daňových rájů mimo EU. Estonsko nepokročilo v plánu Komise na společný základ daně právnických osob (Eu2017 nedatováno, 5–11; Politico 2017b).

V budoucnosti by dle estonského předsednictví měla mít EU více společných cílů a politik, které by také měla společně financovat, k tomu je potřeba vést debatu o budoucnosti Rozpočtu EU. Rozpočet by měl brát v úvahu přidanou hodnotu pro

členské státy, které by spolu měly spolupracovat v několika odvětvích - věda, infrastruktura, potraviny a přírodní zdroje. Zemědělská politika by měla být financovaná ze společného rozpočtu EU. Předsednictví mělo možnost zahájit diskusi o dalším víceletém finančním rámci. Rozpočet EU na rok 2018 by měl pokračovat v posilování konkurenceschopnosti EU, v hospodářském růstu a ve snižování nezaměstnanosti. Nadále by se měl rozpočet zabývat migrací a bezpečností. Rozpočet by měl být sestaven realisticky, aby dosáhl svých cílů a požadavků a měl by být zjednodušený, jasnější a schopný reagovat na měnící se okolnosti. Estonsku se podařilo vyplnit několik ze svých programových cílů týkajících se rozpočtu. Povedlo se schválit rozpočet pro rok 2018 a byla předběžně domluvena dohoda s Parlamentem o zjednodušení pravidel pro využívání finančních prostředků EU.

Na Estonsko padla zodpovědnost za projekt Nord Stream 2, který započalo maltské předsednictví. Estonsko muselo požádat Radu Komise EU o mandát k jednání s Ruskem. Komise rozhodla, že se rozšíří pravidla plynárenského bloku i na projekty se třetími zeměmi, a Estonsko na to muselo dohlížet (Eu2017 nedatováno, 5–11; Politico 2017b).

Předsednictví mělo v programu stanoveno, že by se měla začít rozvíjet Energetická unie a chtělo přispět k dosažení cíle EU snížit emise o 40% pod úroveň let 1990-2030. Měly se rozvíjet evropské trhy s energiemi a podporovat se jejich účinnost a investice. Estonsku se povedlo dosáhnout společného postoje Rady při jednání s Parlamentem o čtyřech legislativních návrzích, které se zaměřují na: Evropský trh s elektřinou a více obnovitelných zdrojů energie, více toků elektřiny přes hranice, větší soutěž a větší zapojení spotřebitelů. Dohodli se na společném postoji o nových pravidlech, která připraví země na možná rizika spojená s dodávkami elektřiny a posílení regionální spolupráce. Estonsko se dohodlo s Parlamentem na tzv. Čistém energetickém balíčku, který čelí kritice, že byl vyjednáán rychle na úkor kvality.

EU by měla setrvat v roli zastávce volného obchodu na mezinárodní scéně a Estonsko k programu chtělo přispět tím, že zahájí jednání o nových dohodách o volném obchodu a pokusí se dokončit současná jednání. Konference WTO, která

se konala v Buenos Aires, měla být důležitým milníkem v pokračování spolupráce WTO s partnery EU. Estonsku se podařilo vyjednat dohodu s Parlamentem a Komisí o největším přepracování obranných obchodních opatření EU za posledních několik let. Další dohoda, kterou se jim povedlo uzavřít, je dohoda o antidumpingových clech. V obou případech Estonsko muselo obratně vyjednávat, protože stálo na jedné straně mezi těžkými průmyslovými odvětvími v Evropě a na druhé výrobci navazujícími na levné dovozy. Antidumpingová dohoda nakonec překonala svůj původní cíl, umožnila totiž Komisi sankcionovat čínské dumpingové zboží. Estonsko se z důvodu odložení návrhu nepodařilo zahájit jednání s členskými státy o reformním balíčku právních předpisů EU v oblasti obchodních společností. (Eu2017 nedatováno, 5–11; Eu2017 nedatováno b; Politico 2017b).

5.1.2. Migrace a bezpečnost

V druhém programovém bodě si estonské předsednictví dalo za hlavní cíl podporovat cíle Bezpečnostní Unie v rámci Globální strategie EU. Estonsko za svého předsednictví vytvářelo pololetní zhodnocení bezpečnostní spolupráce EU. Chtělo zajistit bezpečnost a schopnost reagovat na přírodní, technologické nebo teroristické hrozby a k tomuto cíli chtělo využít moderní technologie a elektronické databáze.

Předsednictví si přálo posílit bezpečnost v Schengenském prostoru a posílit kontrolu vnějších hranic EU. Zavedení Evropského systému vstupu/výstupu pro registraci lidí třetích zemí přicházejících do EU a dosažení závěru jednání o Evropském cestovním informačním a autorizačním systému bylo jednou z priorit estonského předsednictví v oblasti zabezpečení Evropy. Estonsku se povedlo tento cíl naplnit a byla zavedena databáze otisků prstů EURODAC. (ČT24 2017; Eu2017 nedatováno, 11–17).

Estonsko chtělo modernizaci Schengenského informačního systému a zlepšení Evropského informačního systému trestních rejstříků. Systémy by měly být schopny si vyměňovat informace a měly by se jasně nadefinovat přístupy úřadů k údajům. Tento cíl Estonsko splnilo. S členskými státy se dohodlo na obecném

přístupu k revizi Schengenského IS (Eu2017 nedatováno; 11–17; Eu2017 nedatováno b).

V oblasti migrační politiky chtělo Estonsko pokračovat v partnerství mezi EU a zeměmi třetího světa a rozvíjet návratovou politiku. Jako prevenci proti migraci vidělo Estonsko stejně jako předchozí předsedající země pomoc těm zemím, ze kterých migrace pochází. Důležitá byla implementace akčního plánu Valleta a akčního plánu EU, které se zaměřují na potírání nelegální migrace. Estonské předsednictví se mělo soustředit na podporu legální migrace, obnovu směrnice o modrých kartách a Společnou azylovou politiku EU. Pokud jde o směrnici o modré kartě EU, zabývající se volným pohybem vysoce kvalifikovaných státních příslušníků třetích zemí v EU, Estonsko podle plánu domluvilo dohodu mezi členskými státy a v co největší míře pokročilo v jednáních s Evropským parlamentem.

Estonsko mělo také za cíl posílit vztahy se šesti zeměmi Východního partnerství, posílit s nimi dialog a spolupráci. V otázce Jižního sousedství chtělo pokračovat v partnerství a zintenzivnit bezpečnostní spolupráci. Podpora dialogu o společných zájmech v rámci transatlantických vztahů byla jedním z úkolů estonského předsednictví. Estonsko chtělo pokračovat v Politice rozšíření EU s přístupem založeném na respektu a podpoře evropských hodnot. Zvláštní důraz chtělo věnovat inovačním řešení v oblasti humanitní pomoci. Měla být zvýšena vojenská schopnost členských států a stanovena úroveň výdajů na obranu v členských státech (Eu2017 nedatováno, 11–17; Eu2017 nedatováno b).

V listopadu se Estonsko dohodlo s Radou na vyjednávacím mandátu o podmínkách přijímání uprchlíků. Jádrem této dohody je, že migranti se pravděpodobně nebudou chtít usadit v zemích, kde si myslí, že s nimi nebude dobře zacházeno. Předsednictví pokročilo v reformě o azylovém řízení. Reforma se týkala stanovení minimálních standardů pro členské státy pro udělení a odnětí uprchlického statutu. Stejně jako předchozím předsednictvím se Estonsku nepodařilo pokročit v reformě Dublinského nařízení, podle kterého si migranti musí najít azyl v první zemi, kterou navštíví. V době Estonského předsednictví se snížil počet migrantů, tudíž pro ně už tato otázka nebyla tak klíčová jako pro

předchozí předsednictví. Estonsko nadále posilovalo spolupráci Evropské unie a NATO v oblasti kybernetické obrany a organizace společných cvičení. Bylo zorganizováno vůbec první kybernetické cvičení EU CYBRID 2017. Estonsko vidí technologický a digitální pokrok jako nutnost, která přinese mnoho užitku a nových příležitostí v oblasti obrany, pracovních míst a hospodářských odvětví, ale přináší i mnoho hrozeb a rizik v oblasti bezpečnosti. (Eu2017 nedatováno, 11–17; Eu2017 nedatováno b; Politico 2017b).

5.1.3. Digitálizace

Digitální oblast byla silnou stránkou estonského předsednictví. Estonským cílem bylo vyjednat pokrok ve strategii Evropské Komise jednotného digitálního trhu a v jednáních o budoucnosti eGovernment. Estonsko mělo za cíl udržitelný rozvoj eGovernment a chtělo urychlit přijetí eID. EGovernment mělo podporovat jednotný trh. Chtělo zorganizovat několik akcí včetně Digitálního summitu a otevřít prostor diskusi o digitální budoucnosti EU. Digitální summit se uskutečnil v září 2017 a Estonsko tím dostalo digitální řešení do povědomí mnoha vysokých představitelů členských zemí.

Estonsko mělo v plánu zahájit diskusi o volném pohybu dat a zajištění bezpečné elektronické komunikace. Pro jejich předsednictví bylo důležité zajistit dobře fungující elektronický obchod a služby, aby firmy a spotřebitelé byli spokojeni. Francie a Německo zhatily estonské plány na propagaci digitální ekonomiky, když navrhly nový režim pro digitální giganty. Měla být uskutečněna reforma o autorských právech, která dostatečně nedrží krok s digitálním pokrokem, a změněna měla být směrnice o audiovizuálních a mediálních službách. Toto se ale Estonsku nepovedlo docílit (Eu2017 nedatováno, 18–21; Politico 2017b).

Estonsko tvrdí, že elektronické služby by se měly rozšířit a zavést i v odvětví zdravotnictví. V EU by se měla vytvořit databáze lékařských záznamů a pacientům by to umožnilo elektronický přístup k jejich zdravotním údajům. Stejně tak chtělo přispět k rozvoji e-justice. V tomto ohledu se ale předsednictví nic zásadního vyjednat nepovedlo.

Estonským cílem byla dohoda o posílení eu-LISA, evropská agentura pro provozní řízení IT systémů v oblasti bezpečnosti, svobody a práva. EU-LISA by mohla pomoci při interoperabilitě databází, kdy jeden dotaz by mohl být vyhledáván z pěti různých databází

Estonské předsednictví protlačovalo diskusi o pravidlech pro lidi nakupující online. Budovalo dohodu o reformě telekomunikací a dospělo k dohodě, že online maloobchodníci musí obchodovat se zákazníky v EU bez ohledu na to, kde žijí. Estonsku se digitální technologii podařilo dostat více do povědomí představitelů členských států a podařilo se mu vyvolat některé vážné rozhovory (Eu2017 nedatováno, 18–21; Politico 2017b).

5.1.4. Vzdělávání a sociální politika

“Inklusivní a udržitelná Evropa pomáhá svým občanům přizpůsobovat se změnám a podporuje rovné příležitosti pro všechny, aby zůstali aktivní co nejdéle a aby žili dlouhý a zdravý život” (Eu2017 nedatováno, 23). Estonsko se chtělo zaměřit na modernizaci vzdělávání a trhu práce. Počáteční bod pro rozvoj zaměstnanosti a konkurenceschopnosti Evropy je rozvoj vzdělávání a Estonsko chtělo za svého předsednictví vytvořit více vazeb mezi vzděláváním a potřebami trhu práce. I v tomto odvětví vidí Estonsko důležitou digitální modernizaci. Mělo by být více příležitostí pro lidi se zvláštními potřebami, pomoci tomu měla rychlá dohoda na Zákonu o přístupnosti. Dosažení této dohody mělo Estonsko za cíl ve svém programu.

Estonsko se ve svém programu věnuje i otázce postavení žen na trhu práce. Podle programu by se mělo pokračovat v diskusi o tom, jak zvýšit účast žen na trhu práce spolu s koordinací jejich rodinného života. Důraz věnuje i příležitostem pro mladé. Mladí by měli dostat větší podporu v rozvoji jejich činností a mělo by se pro ně vytvářet více příležitostí.

Estonsku se povedlo dokončit Směrnici o vyslaných pracovnících, která se nepovedla uzavřít Maltě, ale finální dohoda se neuzavřela. Estonsko získalo podporu Rady pro pilíř sociálních práv, jež byl podepsán ve Švédsku a který stanovuje práva, na které mají občané EU nárok. Estonsko se také dohodlo s Radou

na jejím postoji o dostupnosti zboží a služeb pro lidi se zdravotním postižením a pokročilo v nových opatřeních v systému sociálního zabezpečení.

5.1.5. Politika životního prostředí

Estonské předsednictví se v rámci tohoto programového bodu věnuje i životnímu prostředí. Estonsko podporuje a chce dodržovat Pařížskou dohodu a v rámci ní snížit emise skleníkových plynů. Pro EU vidí cestu v revizi stávajícího systému pro obchodování s emisemi (ETS) a snížení emisí ze sektorů mimo tento systém. Estonsko hodlalo pokračovat v práci na směrnících o energetické účinnosti. Pomoci životnímu prostředí by mohla změna výrobních a spotřebních systémů. Měla pokračovat jednání o odpadech a mělo být dosaženo dohody o nařízení o hnojicích produktech. To mělo pomoci EU k přechodu na cyklické hospodářství. Zahájení diskuse o ochraně zemědělské půdy a větší význam digitálních údajů o půdě bylo jedním z dalších cílů předsednictví. Estonsku se v listopadu 2017, pár dní před konáním summitu COP23, podařilo ukončit dlouhá jednání o reformě trhu s uhlíkem, přičemž to nebyl jediný estonský úspěch v oblasti životního prostředí. Předsednictví se povedlo vyjednat národní emisní cíle v oblastech, kde neplatí ETS⁶. Stejně tak se dohodli na tom, jak počítat v klimatických cílech EU i s užíváním půdy, změnami v jejím využívání nebo s lesnictvím. Několik posledních týdnů před koncem předsednictví se Estonsku podařilo dovršit politickou dohodu o nových účetních pravidlech pro lesy a pozemky. Jednalo se také o dohodě o nových cílech balíčku vysoce technického odpadu do roku 2035. S parlamentem se Estonsko předběžně dohodlo na národních emisních cílech v dopravě a zemědělství. Estonsku se podařilo prozatímně uzavřít každý soubor týkající se otázek klimatu. Na konci roku nebylo co projednávat, a tak Estonci zrušili Roční finální Radu pro životní prostředí (Eu2017 nedatováno, 23–26; Politico 2017b; ČT24 2017b).

5.1.6. Evropská integrace

EU chtěla co nejrychleji dosáhnout uspokojivého progresu v jednání s Velkou Británií, aby se mohlo přejít k druhé fázi vyjednávání o jejím vystoupení z EU.

⁶ ETS = Emission Trading System

Estonské předsednictví předsedalo schůzím diplomatů. Estonsku se povedlo udržet jednotu EU-27 a odolat problémům a pokusům jednotu narušit. Jako minusový bod pro toto předsednictví se jeví zmeškání termínu vrcholného summitu Rady pro dostatečný pokrok (Politico 2017b; ČT24 2017b).

5.2. Hodnocení

Estonsko, jak už bylo řečeno, předvedlo úžasné výsledky v oblasti digitalizace a jeho předsednictví je nazýváno “digitálním předsednictvím”. Už před začátkem předsednictví se vědělo, že Estonsko v této oblasti provede hodně práce. Celkově je estonské předsednictví hodnoceno jako velice úspěšné. Jean C. Juncker, předseda Evropské komise, ho dokonce označil za “jedno z nejlépe připravených a nejprofesionálnějších předsednictví EU” (Multimedia centre 2018).

6. Komparace

Po shrnutí předsednictví z let 2016 a 2017 se přesunu k další části této práce a to je komparace těchto předsednictví. Jednalo se o 4 státy, tři z nich předsedaly Evropské unii poprvé, pouze Nizozemsko je už předsedajícím “matadorem”, protože předsedalo už po 12. a je zakládajícím státem EU. Nizozemsko tedy bylo jediné, které vědělo více či méně, co ho čeká. Nizozemsku bylo vyčítáno, že předsednictví nebere tolik vážně a je laxní. Nizozemský předseda už dobře znal evropské rutiny a klíčové osoby EU. Ostatní státy viděly předsednictví jako šanci zviditelnit se. Pro nové členy EU je první předsednictví jakýmsi testem jejich zapojení do EU. Státy se snaží vybudovat si nebo posílit jejich pozitivní reputaci v rámci EU. Do konce roku 2011 se v řízení Rady vystřídaly pouze čtyři nové státy : Slovinsko, Česká republika, Maďarsko a Polsko (Kaniok 2014). Pro Slovensko, Maltu a Estonsko tomu bylo taky tak, předsednictví braly vážně a úspěšně se snažily dodržet to, co se od předsedajícího státu čeká.

Srovnáme-li země geograficky, můžeme vidět, že s výjimkou Malty mají země podobnou rozlohu. Nizozemsko 41 526 km², Slovensko 49 036 km², Estonsko 45 339 km². Pouze Malta, nejmenší stát EU, se svojí rozlohou 316 km² vymyká. Ovšem můžeme také říct, že v letech 2016-2017 předsedaly EU menší státy (Worldatlas nedatováno).

Ekonomicky můžeme opět vidět tři podobné si země a jednu výjimku, porovnááme-li HDP. V ekonomické rovině výjimku činí Nizozemsko, jehož HDP je 6. v rámci EU. Ostatní státy leží v druhé polovině žebříčku. Slovenské HDP je na 19. příčce. Estonské a Maltské HDP je na samém konci žebříčku, kdy Estonsko je třetí od konce a zaujímá 26. pozici a Maltské HDP je poslední. (Eurostat 2017)⁷.

Nyní přejdu ke srovnání samotných předsednictví. Když porovnáme programy předsednictví, můžeme vidět, že ve všech najdeme téma bezpečnosti a migrace. Ovšem například estonské předsednictví už se zabývá spíše bezpečností, jelikož v době jeho předsednictví už migrační krize polevovala. Bezpečnost je prioritou pro všechna čtyři předsednictví. Programy Nizozemska, Slovenska a Malty odrážejí priority a program “Tria”. Zabývají se hospodářsky silnou Evropou, tvorbou pracovních míst, jednotným trhem, digitalizací, klimatem a energetikou Program Estonského předsednictví zase odráží priority jeho “tria” - Estonsko, Bulharsko, Rakousko (Gbelec 2017). V programech nizozemského, slovenského, maltského i estonského předsednictví se odráží téma migrace a bezpečnost. Všechny čtyři státy se snažily vyřešit migrační krizi a zabránit opakování teroristických útoků, se kterými se Evropa potýkala. Nizozemsku se povedla hlavně dohoda s Tureckem, která snížila migrační toky do Evropy. Dá se tedy říci, že jejich migrační politika byla úspěšná. Můžeme to určitě říci ve srovnání se Slovenskem, na kterém také leželo řešení migrační krize a které se už před počátkem předsednictví stavělo odmítavě k politice kvót. Slovenský premiér Fico byl tlačěn, aby udržoval stejnou politiku jak na evropské úrovni, tak na té národní, to znamenalo, že i v čele Rady Evropské unie se musel stavět proti kvótám. Slovensko představilo alternativu, o které jsem se zmiňovala už v kapitole slovenského předsednictví, tzv. efektivní solidaritu, která nebyla úspěšná. Jejich velkým úspěchem ovšem bylo zavedení Pobřežní stráže, kde Slovensko navazovalo na práci Nizozemska. Slovensku se ale může jako plus přičíst, že se snažilo přinést racionalitu do diskusí a do vyjednávání, ať už se jednalo o migrační krizi nebo o jednání o Dublinském nařízení. Podařilo

⁷ Výsledky z roku 2016

se jim nastavit upořádaný komunikační mechanismus (Tichý 2016, Vít 2017). Malta, na rozdíl od Slovenska, kvóty podporovala (Nerad 2017). Malta pak vyjednávala s parlamentem o zřízení Agentury pro azyl, kde se dohodly na společném postupu. Ovšem v oblasti reformy azylové politiky se žádnému z předsednictví příliš nedařilo. Všechna předsednictví pouze pokračovala v jednání. Stejně tak předsednické státy nepokročily v reformě Dublinského nařízení. Estonsko, přestože se ho už migrační krize tolik nedotkla, přispělo tím, že se zasloužilo o databázi otisků EURODAC. Co se týče kvót, Estonsko neudělalo nic a téma přesunulo na následující předsednictví (ČT24 2017).

V červnu 2016 se konalo referendum ve Velké Británii o výstupu z EU, jehož výsledek dopadl tak, že 51,9% občanů hlasovalo pro výstup. Jelikož se referendum ve VB konalo v červnu, tedy až na konci nizozemského předsednictví, tak toto předsednictví tolik nepoznamenalo, zatímco Slovensko už se mělo s Brexitem aktivně potýkat. Ovšem slovenské předsednictví nemělo moc možností, jak s touto novou okolností nakládat. V době jejich předsednictví ani nebylo stále jisté, zda Velká Británie opravdu vyslyší výsledky referenda a EU opravdu opustí. To ale neznamená, že Slovensko nedělalo nic. Na Bratislavském summitu přišlo s novou strategií komunikace, kdy se například snažilo o reflexi od jednotlivých členských států. Ovšem reálné politické vyjednávání muselo začít jinde než z bratislavského popudu (Vít 2016). Více se už do jednání o Brexitu zapojila Malta, za jejího předsednictví už započala jednání. Ovšem stejně jako předešlá předsednictví nic zásadního neudělala a ani nemohla. Za úspěch se považuje, že udržela jednotu mezi zbylými 27-mi státy EU (Šácha 2017). Estonské předsednictví se už stejně jako Malta mělo příležitost účastnit jednání o výstupu. Opět by se dalo říct, že neudělalo nic podstatného, jak už ale bylo zmíněno výše, není v moci předsedajícího státu, jako jsou Estonsko, Malta nebo Slovensko, vyjednat něco zásadnějšího. Estonsko se účastnilo jednání diplomatů a stejně jako Maltě se snažilo udržet jednotu dvaceti sedmi států EU a to se mu povedlo (ČT24 2017). Shrnu-li úlohu předsedajících zemí, kterými se v této práci zabývám, v otázce Brexitu mohu říct, že ani jeden ze států nezazářil. Je ale důležité si zopakovat, že tyto státy ani neměly možnost prosadit nějaká větší politická rozhodnutí. Můžeme

říct, že všechny státy splnily to, co se od nich očekávalo. Pouze nizozemské předsednictví je v tomto ohledu “pošpiněné”, protože za jeho předsednictví se ukázalo, že i v něm panuje silná vlna euroskepticismu podobně jako ve Velké Británii.

Kdybych měla porovnat, ve které oblasti bylo jaké předsednictví nejsilnější, můžu jasně zhodnotit, že estonské předsednictví oproti ostatním mělo velice silnou “e” oblast, kde dokázalo diskusi o digitalizaci a e-řešeních dostat na nejvyšší úroveň. Úspěchem byl také Digitální summit. Digitální řešení se nacházelo v programech všech zemí, kterými se tato práce zabývá, ovšem ostatní země nedosáhly ničeho tak závratného. Pouze Malta v oblasti digitalizace navázala na Slovensko a v návaznosti na to byly zrušeny roamingové poplatky. Chtěla pokročit i v oblasti “Geoblokace”, ale to se naopak nepodařilo (Šácha 2017). Estonsku se dařilo také v politice životního prostředí, kterého se taktéž dotýkají priority všech předsednictví. Estonský úspěch tkvěl ovšem v tom, že se mu podařilo ukončit jednání o reformě trhu s uhlíkem (ČT24 2017). Nizozemskému předsednictví se v oblasti životního prostředí také dařilo, podařilo se jim nastavit národní emisní stropy (Ministerstvo životního prostředí České republiky nedatováno). Za slovenského předsednictví byla zase ratifikována Pařížská dohoda (ČT24 2016c).

Nizozemskému předsednictví se zase dařilo ve výše zmíněné migrační politice. Problémem jejich předsednictví byl silný euroskepticismus uvnitř jejich země, se kterým se potýkali. Spolu se Slovenskem se zasloužilo o Globální strategii EU, kdy Nizozemsko podpořilo její rozvoj, a za Slovenského předsednictví vešla v platnost. Velkým úspěchem byla výše zmiňovaná dohoda s Tureckem.

Slovenské předsednictví čelilo obavám, když vstupovalo do funkce, protože situace v Evropě nebyla jednoduchá. Slovenské předsednictví neudělalo ostudu. Úspěšně je hodnocená pohraniční stráž, schválení rozpočtu na rok 2017, kontrola vnějších hranic. Jean Claude Juncker hodnotil slovenské předsednictví jako úspěch. Josef Baránek, politický analytik, tvrdí, že role předsednictví se změnila. Předsedající stát plní hlavně administrativní roli a nemá moc exekutivních pravomocí. V rámci slovenského předsednictví tvrdí, že většina věcí, co se jim podařila, by se podařila i bez jejich přičinění. To ovšem platí pro předsednictví

obecně (ČT24 2016c). Slovensku se podařilo uzavřít dohodu CETA s Kanadou. Tato dohoda je spekulativní, její uzavření bylo kritizované i oslavované (Koreň 2017).

Malta měla oproti ostatním obsahově stručný a jasný program. Její předsednictví nebylo nijak zvlášť výrazné. Vše, čeho dosáhla, už bylo výše zmíněno. Malta neudělala ostudu, ale taktéž dle mého názoru výrazně neoslnila.

Důležitým úkolem pro předsedající stát je role mediátora a jak se jí ujme. Petr Kaniok ve své publikaci “Předsednictví: vrcholem rad v EU” zmiňuje, že každý stát přistupuje k funkci vyjednavče, neboli mediátora, s více či méně očividnými národními prioritami. Aby stát plnil funkci předsedy úspěšně, předpokládá se, že zaujme neutrální pozici. Tato neutrální pozice se v literatuře nazývá jako “honest broker” a jako jediná umožňuje efektivní plnění unijních zájmů (Pitrová, Kaniok 2006: 198). Všechny státy rozebírané v této práci úspěšně plnily roli mediátora. Dalo by se říci, že například Slovensko prosazovalo své zájmy v migrační politice, kdy bylo proti kvótám. Ovšem podle Josefa Beránka to tak působí díky rétorice premiér Fica, kdy pro národ říkal něco, co ale ve skutečnosti na evropské půdě nemohl uskutečnit. Estonsko zase protlačovalo “e” tematiku, protože je to její národní zájem. U maltského předsednictví Sven Giegold konstatoval, že Malta prosazovala své zájmy v oblasti financí, konkrétně finanční trestní činnosti. Malta se snažila prosadit své zájmy a došlo k selhání při jednání o směrnici o praní špinavých peněz. Slovenské předsednictví bylo schopné aktivně hledat kompromisy při jednání mezi jednotlivými členskými zeměmi.(ČT24 2016c). Jurriaan Kraak, velvyslanec Nizozemska v Bosně a Hercegovině tuto roli “honest broker” pro Nizozemsko potvrzuje při vyjednávání přístupu Bosny a Hercegoviny o členství v EU, kterou nizozemské předsednictví obdrželo 15. února. Není úkolem předsednictví žádost přijmout, ale jeho úkolem je diskuse s členskými zeměmi a Evropskou komisí, aby zjistily, jak jsou ochotni přejít k dalšímu kroku. V této diskusi se Nizozemsko chovalo jako “honest broker” (Piplaš 2016).

Závěr

Tématem této práce je “Předsednictví v Radě Evropské unie v letech 2016 a 2017. Komparace priorit, přístupů a strategií mediace”. Předsednictví v Radě Evropské unie se vždy ujímá členská země na půl roku, v mé práci jsem se zabývala zeměmi Nizozemsko, Slovensko, Malta a Estonsko. Od roku 2009 státy 18 měsíců úzce spolupracují v tzv. “Triu”, jehož program se promítá do jejich jednotlivých programů. Od roku 2016 do poloviny roku 2017 tvořily Trio právě Nizozemsko, Slovensko a Malta.

V úvodu jsem si stanovila cíl práce, kterým bylo zodpovědět si následující otázky: Jaký postoj zvolily jednotlivé státy k jejich předsednictví? Jak státy plnily roli mediátora? Mým cílem bylo také zhodnotit úspěšnost jednotlivých předsednictví. Přístup států k roli předsedy Rady EU se odvíjel dle mého názoru hlavně podle toho, po kolikáté státy předsedaly. Jak jsem psala v textu, státy Slovensko, Malta a Estonsko předsedaly Radě EU poprvé, tudíž tuto funkci braly vážně. Jedná se o menší státy, které patří do druhé poloviny žebříčku vyspělosti ekonomik EU. Předsednictví bylo pro tyto státy hlavně šancí zviditelnit se a reprezentovat zemi v rámci EU. Stejně tak je předsednictví šance, jak dostat EU a její politiky do povědomí jejich občanů. Tím ale nechci říci, že Nizozemsko, které už předsedalo Radě po několikáté, nebralo předsednictví vážně. Myslím si, že pro tuto zemi je předsednictví „rutinou“. Občané a politici této země vědí, do čeho jdou a co funkce předsedajícího státu obnáší. Nizozemci neuspořádali zahajovací ani závěrečný ceremoniál, také však nepořádali moc výjezdů. Při tomto jejich předsednictví se ukázalo, že v zemi panuje silný euroskepticismus. Nizozemsko ukázalo, že jeho víra v evropskou integraci není vysoká a bude se muset zamýšlet nad svojí rolí v EU (Bonekamp 2016).

Při vypracovávání této práce mi činilo problém zhodnocení jejich role mediátora a jaký způsob mediace tyto státy volily. Tuto otázku jsem zhodnotila tak, že všechny státy plnily roli mediátora a snažily se najít kompromis nad prosazováním svých zájmů. Ovšem našly se také oblasti, ve kterých si své národní zájmy prosadit snažily. Například pro Estonsko to byla digitalizace, pro Slovensko politika efektivní solidarity v oblasti migrace. Každý stát má určité témata, která

by chtěl za dobu svého předsednictví vyzdvihnout a ty se promítají i v programech jednotlivých předsednictví. Při jednání by ovšem měl stát zastat neutrální postoj. Všechny státy toto plnily. Předseda Evropské komise J.C. Juncker v roce 2018 konstatoval, že menší předsednictví, kterými předsednictví v roce 2016-2017 byla, jsou schopnější v hledání kompromisů. Menší státy nacházejí konsenzus spíše než ty velké (Multimedia centre 2018).

Mnozí autoři považují srovnávání a hodnocení úspěšnosti jednotlivých předsednictví za velice obtížné nebo dokonce nemožné. Posuzování a hodnocení úspěchů či neúspěchů jednotlivých předsednictví je proto, podle těchto autorů, potřeba uvádět spíše přibližně. Toto srovnávání či posuzování navíc může být o to složitější, naruší-li předsednictví nějaká neočekávaná zahraničněpolitická událost. Dále také předsednictví může ovlivnit například aktuální atmosféra v rámci EU. Rozdílně se také vnímají předsednictví, která mají za úkol řešit složitější či kontroverznější témata jako například finanční perspektiva, nebo příprava a řízení mezivládních konferencí (Kaniok 2008, 25–18). Můžeme říci, že předsednictví v roce 2016 a 2017 nezasáhla nějaká nečekaná událost. Na migrační krizi, které státy čelily, byly jejich programy připraveny. Jedinou neočekávanou situací byl výsledek referenda ve VB, tato skutečnost je problém, který nevyžaduje náhlé řešení, ale dlouhé vyjednávání. Vyjednávání započala až několik měsíců po samotném referendu. Evropští politici a političtí analytici hodnotili předsednictví jako úspěšná, některá více a některá méně. Velkým překvapením bylo předsednictví Estonska, které předsedalo poprvé, o půl roku dříve, než pro něj bylo naplánováno, a přesto dokázalo plnit svůj program. Toto předsednictví bych já osobně zhodnotila jako nejúspěšnější. Důvodem tohoto mého názoru je, že se jim dařilo v mnoha oblastech. Zásadní výsledky mělo Estonsko nejen v jimi preferované oblasti digitalizace, ale i v oblasti životního prostředí nebo například migrační politice. Před slovenským předsednictvím panovaly obavy, jak tuto roli zvládne, ale stejně jako estonské bylo úspěšné. Nizozemské předsednictví vědělo, co dělá. EU v tu dobu potřebovala pragmatismus a Nizozemsko bylo přesně tím pragmatickým předsedou, který byl potřeba. Maltské předsednictví nebylo dokonalé, ale svůj úkol splnilo. Malta čelila negativním ohlasům za prosazování

svých zájmů ve finančním sektoru. Maltské předsednictví bych hodnotila jako nejslabší. Slovenské předsednictví bylo zdařilé, ale jeho hodnocení snižuje protlačování neúspěšné politiky efektivní solidarity. Žádné z předsednictví nečelilo větším problémům a kritice. Radu tyto státy reprezentovaly dobře, v průběhu předsednictví nedocházelo k žádným větším skandálům. Dokonce se v těchto dvou letech konaly dva úspěšné summity pořádané Slovenskem a Estonskem. Administrace Rady fungovala a státy, jak už jsem zmiňovala, plnily svoji roli vyjednávače efektivně.

Při tvorbě práce jsem čelila problému velkého rozsahu zadání. Před samotným vypracováním práce jsem si nebyla vědoma toho, kolik informací toto téma obsahuje. Práce se zabývá čtyřmi předsednictvími a agenda předsednictví je velice široká, zaměřit se proto na jejich jednotlivé priority, přístupy a role je dosti obsáhlé. Nyní by mi přišlo by mi efektivnější zaměřit se například pouze na dvě předsednictví. Potýkala jsem se také s nedostatkem zdrojů informací k nizozemskému předsednictví a roli mediátora všech států. Oficiální stránky nizozemského předsednictví byly smazány a informace jsem musela dohledávat z jiných zdrojů. A jelikož to bylo dvanácté předsednictví této země, mnoho zajímavých článků bylo napsáno ke starším předsednictvím, ale už ne k tomu v roce 2016.

Zdroje, které jsem plánovala v úvodu využívat, mi nakonec opravdu byly nejpřínosnější. Nejvíce jsem pracovala s programy předsednictví a jejich oficiálními stránkami. Obecně mi byly nápomocné stránky Evropské unie a Evropské rady, nebo publikace od Petra Kanioka. Informace o výsledcích jednotlivých předsednictví jsem získávala ze serverů jako Politiko nebo ze zpravodajských článků.

Vypracování práce mě obohatilo o znalosti týkající se fungování Evropské unie, ale i o znalosti o politických záležitostech v zemích, kterými se tato práce zabývala. Pro mě osobně by bylo zajímavější zabývat se menším množstvím předsednictví a moci jít u nich více do hloubky. Programy předsednictví byly dost obsáhlé a stejně tak bylo vysoké množství událostí, které by se daly rozebrat více dopodrobna. Toto bych zvažila v případě psaní diplomové práce.

Seznam literatury

Primární zdroje

Angloinfo (2016). *Dutch EU Presidency: A Look at the Achievements*. 27.6.2018 (<https://www.angloinfo.com/blogs/netherlands/south-holland/hollywood-2-holland/dutch-eu-presidency-a-look-at-the-achievements/>, 19.4.2018).

EUNL2016 (nedatováno). Programme of the Netherlands Presidency of the Council of the European Union (The Hague, Ministry of Foreign Affairs) s.6.

European commission (2016). *Implementing the EU-Turkey Agreement – Questions and Answers*. 4.4.2016 (http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-16-1221_en.htm, 19.4.2018).

EU2017 (nedatováno). Programme of the Estonian Presidency of the Council of the European Union. Nedatováno. S. 1-26.

MALTAEU2017 (nedatováno). *The Maltese Priorities*. Nedatováno (<https://www.eu2017.mt/en/Pages/Maltese-Priorities.aspx>, 21.4.2018).

Politico (2017). *Estonia's presidency: How it went*. 20.12.2017. (<https://www.politico.eu/article/estonias-presidency-how-it-went/>, 21.4.2018).

Politico (2017b). *Malta's EU presidency: How it went*. 30.6.2017. (<https://www.politico.eu/article/maltas-eu-presidency-how-did-it-go/>, 21.4.2018).

SKEU2016 (2016). *Program slovenského predsedníctva*. Nedatováno (<http://www.eu2016.sk/sk/program-a-priority/program-slovenskeho-predsednictva>, 20.4.2018).

Literatura

Evropská rada (2016). *Zasedání Evropské rady (28. června 2016) – závěry*. (Brusel, 28.6.2018) s.3.

Evropská rada (2016b). *Zasedání Evropské rady (15. prosince 2016) – závěry*. (Brusel, 15. 12 2016) s.1–11.

Evropská rada (2016c). *Zasedání Evropské rady (20. a 21. října 2016) – závěry*. (Brusel, 21. 10 2016) s.1–6.

Evropská rada (2017). *Zasedání Evropské rady (článek 50) (20. října 2017)– závěry*. 20.10.2017 (Brusel, 21.4.2018) s.1–4.

Evropská rada (2017b). Zasedání Evropské rady (22. a 23. června 2017) – závěry (Brusel, 23.6.2017) s.1–10.

Kaniok (2014). Předsednictví Rady EU jako nástroj práce s agendou: Evropa bez bariér. *Současná Evropa* (roč.2014, č.1) s.49–69.

Kaniok (2008). Předsednictví Rady Evropské unie Billboard pro evropskou integraci?. *Mezinárodní vztahy* (roč. 43, č. 2). s 25–38.

Ministry of Foreign and European Affairs (2016). *Programme of the Slovak presidency of the Council of the European Union* (Bratislava, Ministry of Foreign and European Affairs) s.3–42.

Pitrová M., Kaniok P. (2006). *Předsednictví vrcholem Rad v EU* (Brno, Mezinárodní politologický ústav) s.185-202.

Internetové zdroje

Aktuálně (2016). Slováci představili plán na řešení migrační krize, fungovat by měl na principu pružné solidarity. 18.11.2016 ([https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/slovaci-predstavily-plan-k-reseni-migracni-krizie-fungovat-](https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/slovaci-predstavily-plan-k-reseni-migracni-krizie-fungovat-b/r~ebaf0b4ead7511e6ae080025900fea04/?redirected=1524253767)

[b/r~ebaf0b4ead7511e6ae080025900fea04/?redirected=1524253767](https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/slovaci-predstavily-plan-k-reseni-migracni-krizie-fungovat-b/r~ebaf0b4ead7511e6ae080025900fea04/?redirected=1524253767), 20.4.2018).

Bonekamp (2016). Going Dutch – looking back at the presidency. *Europe decides*. 3.10.2016 (<http://europedecides.eu/2016/10/going-dutch-looking-back-at-the-presidency/>, 19.4.2018).

Consillium (2016b). *Bratislavské prohlášení a plán*. 16. 9. 2016 (www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2016/09/16/bratislava-declaration-and-roadmap/, 20.4.2018).

Consilium (2017). *Green light to new European rules on organic farming*. 28.6.2017 (<http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/06/28/rules-organic-farming/>, 21.4.2018).

Consillium (nedatováno). *Pařížská dohoda o změně klimatu*. Nedatováno (<http://www.consilium.europa.eu/cs/policies/climate-change/timeline/>, 19.4.2018).

Consillium (2018). *Předsednictví Rady EU*. 1.3.2018 (<http://www.consilium.europa.eu/cs/council-eu/presidency-council-eu/>, 19.4.2018).

Consillium (nedatováno b). *Unie kapitálových trhů*. Nedatováno (<http://www.consilium.europa.eu/cs/policies/capital-markets-union/>, 20.4.2018).

Consillium (2016). Závěry Rady o provádění globální strategie EU v oblasti bezpečnosti a obrany. 14.11.2016 (www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2016/11/14/conclusions-eu-global-strategy-security-defence/, 20.4.2018).

Častulíková I. (nedatováno). Předsednictví v Radě EU. *Euroskop*. Nedatováno (<https://www.euroskop.cz/9033/sekce/predsednictvi-v-rade-eu/>, 26.4.2018).

Český statistický úřad (2016). *Ceny ropy a ropných produktů*. 29.3.2016 (<https://www.slideshare.net/statistickyurad/s-ceny-ropy-2016>, 19.4.2018).

ČT24 (2016b). *EU podepsala s Kanadou dohodu CETA. Uvolní obchodní omezení*. 30.10.2016 (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/1946250-eu-podepsala-s-kanadou-dohodu-ceta-uvolni-obchodni-omezeni>, 20.4.2018).

ČT24 (2016). *Milník v ochraně hranic EU? Agentura pro společnou evropskou stráž je v chodu*. 6.10.2016 (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/1929536-milnik-v-ochrane-hranic-eu-agentura-pro-spolecnou-evropskou-straz-je-v-chodu>, 20.4.2018).

ČT24 (2016c). *Slovenské předsednictví Radě EU končí, otěže přebírá Malta*. 30.12.2016 (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/1997900-slovenske-predsednictvi-rade-eu-konci-oteze-prebira-malta>, 21.4.2016).

ČT24 (2017). *V Evropské unii končí předsednictví Estonska, štafetu přebírá Bulharsko*. 30.12.2017 (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/2346937-v-evropske-unii-konci-predsednictvi-estonska-stafetu-prebira-bulharsko>, 21.4.2017).

European commission (2016b). *Městská agenda pro EU: Evropská města se mohou vyjádřit k tvorbě politik EU*. 30.5.2016 (http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-1924_cs.htm, 19.4.2018).

Evropa (nedatováno e). *Estonsko*. Nedatováno (<https://www.euroskop.cz/516/sekce/estonsko/>, 21.4.2018).

Europa (nedatováno d). *Malta*. Nedatováno (https://europa.eu/european-union/about-eu/countries/member-countries/malta_cs, 21.4.2018).

Europa (nedatováno). *Nizozemsko*. Nedatováno (https://europa.eu/european-union/about-eu/countries/member-countries/netherlands_cs, 19.4.2018).

Europa (nedatováno b). *The EU Global Strategy – Year 1*. Nedatováno (<https://europa.eu/globalstrategy/en/vision-action>, 19.4.2018).

Europa (nedatováno c). *Slovensko*. Nedatováno (https://europa.eu/european-union/about-eu/countries/member-countries/slovakia_cs, 20.4.2018).

Eurostat (2017). Share of Member States in EU GDP. 10.4.2017 (<http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/DDN-20170410-1>, 21.4.2018).

Euroskop (nedatováno). *Nizozemsko* (<https://www.euroskop.cz/425/sekce/nizozemsko/>, 19.4.2018).

Euroskop, ČTK (nedatováno). *Nizozemské referendum: Dohoda EU s Ukrajinou je v ohrožení*. Nedatováno (<https://www.euroskop.cz/9005/26928/clanek/nizozemske-referendum-dohoda-eu-s-ukrajinou-je-v-ohrozeni/>, 19.4.2017).

Eu2017 (nedatováno b). Summary of the Estonian Presidency of the Council of the European Union. Nedatováno (<https://www.eu2017.ee/presidencysummary>, 21.4.2018).

Furik A., Šimkovič J., Szalai P., Geist R., Gabrižová Z. (2016). Slovenské predsedníctví končí. V migraci nepřesvědčilo, výsledky má jinde. *Euroactiv*. 19.12.2016 (<https://euractiv.cz/section/budoucnost-eu/linksdossier/116101-2/>, 20.4.2016).

Gbelec O. (2017). *Estonsko jako digitální predsedníctví*. 24.7.2017 (<https://www.spcr.cz/aktivity/evropske-a-mezinarodni-vztahy/eu-infoservis/evropska-rada/11028-estonsko-jako-digitalni-predsednictvi>, 21.4.2018).

iDnes.cz (2017). Peter Weiss hodnotí slovenské predsedníctví EU. 25.1.2017 (https://tv.idnes.cz/peter-weiss-hodnoti-slovenske-predsednictvi-eu-ftk-/domaci.aspx?idvideo=V170125_131225_webtv_kozl, 20.4.2016).

Kingdom of the Netherlands (2016). 18-month programme of the EU Council for the Dutch, Slovak and Maltese Presidencies. *Netherlandsandyou*. 5.1.2016 (<https://www.netherlandsandyou.nl/latest-news/news/2016/01/05/trio-presidencies>, 26.4.2018).

Koreň M. (2017). CETA: Obchodná dohoda medzi Kanadou a EÚ vstupuje do platnosti. *Euroactiv*. 21.9.2017 (<https://euractiv.sk/section/buducnost-eu/news/ceta-obchodna-dohoda-medzi-kanadou-eu-vstupuje-platnosti/>, 21.4.2017).

Ministerstvo životního prostředí české republiky (nedatováno). *Vyhodnocení nizozemského předsednictví v oblasti životního prostředí*. Nedatováno ([https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/nizozemske_slovenske_predsednictvi_zprava/\\$FILE/omv-NL_PRES_prezentace-20160830.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/nizozemske_slovenske_predsednictvi_zprava/$FILE/omv-NL_PRES_prezentace-20160830.pdf), 21.4.2018).

Ministers Responsible for Urban Matters (2016). *Urban Agenda for the EU ‘Pact of Amsterdam’* (Amsterdam, 30.5.2016). s.3–16.

Multimedia centre (2018). Review of the Estonian Presidency: extracts from the debate. 16.1.2018 (https://multimedia.europarl.europa.eu/en/review-of-estonian-presidency-debate_I149077-A_a, 21.4.2018).

Muscat J. (2017). Speech by Prime Minister Joseph Muscat to review the Maltese Presidency during the European Parliament’s plenary session held in Strasbourg. *Eu2017.mt*. 4.7.2017 (https://www.eu2017.mt/en/Press-Releases/Documents/pr171627_EN.pdf, 21.4.2017).

Nerad F. (2017). Malta přebírá od Slováků předsednictví Evropské unie, chce dál přerozdělovat uprchlíky. *iRozhlas*. 11.1.2017 (https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/malta-prebira-od-slovaku-predsednictvi-evropske-unie-chce-dal-prerozdelovat-uprchliky_201701110745_ireznik, 20.4.2018).

Piplaš Denis (2016). EWB Interview, Jurriaan Kraak: The Netherlands will be a reliable mediator, an ‘honest broker’. *European Western Balkans*. 12.2.2016 (<https://europeanwesternbalkans.com/2016/02/12/the-netherlands-will-be-a-reliable-mediator-an-honest-broker/>, 19.4.2018).

The Hague Institute for Global Justice (2016). *The Dutch EU Presidency Achievements: The EU Global Strategy in times of growing uncertainty and*

insecurity. 1.7.2016 (<http://www.thehagueinstituteforglobaljustice.org/latest-insights/latest-insights/commentary/the-dutch-eu-presidency-achievements-the-eu-global-strategy-in-times-of-growing-uncertainty-and-insecurity/>, 19.4.2018).

Tichý D. (2016). Slovensku se předsednictví v Radě EU vydařilo, v roce 2016 se zviditelnila i V4. *ČT24*. 25.12.2016 (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/1991512-slovensku-se-predsednictvi-v-rade-eu-vydarilo-v-roce-2016-se-zviditelnila-i-v4>, 20.4.2018).

Tichý D. (2016b). Pařížská klimatická dohoda vstoupila v platnost. Mnohem rychleji než se čekalo. *ČT24*. 4.11.2016 (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/1949850-parizska-klimaticka-dohoda-vstoupila-v-platnost-mnohem-rychleji-nez-se-cekalo>, 20.4.2016).

Šácha L. (2017). Jakých úspěchů dosáhlo maltské předsednictví Rady EU?. *Euroskop*. 12.7.2017 (<https://www.euroskop.cz/9007/29332/clanek/jakych-uspechu-dosahlo-maltske-predsednictvi-rady-eu/>, 21.4.2018).

Vincenti D. (2017). Maltese presidency gets mixed review. *Euroactiv*. 5.7.2017 (<https://www.euractiv.com/section/digital/news/maltese-presidency-gets-mixed-review/>, 21.4.2018).

Vít M. (2016). ČT24: Evropské unii předsedá Malta. *EUROPEUM*. 3.1.2017 (www.europeum.org/articles/detail/1127/ct24-evropske-unii-predseda-malta, 20.4.2018).

Worldatlas (nedatováno). Europe. Nedatováno (<https://www.worldatlas.com/webimage/countrys/eu.htm>, 26.4.2018).

Zenker (nedatováno c). *Estonsko*. Nedatováno (<https://www.euroskop.cz/516/sekce/estonsko/>, 21.4.2018).

Zenker, Euroskop (nedatováno). *Slovensko*. Nedatováno (<https://www.euroskop.cz/455/sekce/slovensko/>, 20.4.2018).

Zenker (nedatováno b). *Malta*. Nedatováno (<https://www.euroskop.cz/475/sekce/malta/>, 21.4.2018).

Resumé

This final paper is about Presidency of the council of the European Union in years 2016 and 2017. The main objective was to compare the presidencies of the Netherlands, Slovakia, Malta and Estonia. I focused on their programmes, priorities and achievements. Also important things which I focused for was their role of negotiator, mediator and their attitude.

I divided the paper into three main parts. In the first part of the paper, I described the role of the Presidency of the Council of the EU in general. How the presidency works and what is its main objective. In the second part I started to characterize individual presidencies. I described general information about the countries, their programmes and the fields which they were focusing on. In the third part is Comparison where I compare the presidencies. The whole paper is a comparison where I put next to each other all the presidencies and their priorities and achievements. In the third part I am summarising the comparison.

All presidencies were focusing to the theme of migration, safety and security. In this field was successful I think especially the Netherlands presidency which concluded an agreement with Turkey which helped to reduce the flows of immigrants. On the other hand for Slovakian presidency this field was the weakest. The Maltese presidency I think was the least powerful. They did not shine, but they did what was necessary. Their presidency was the weakest from these four but surely it was not a failure. Estonian presidency deserves to highlight its policy in digital field. It was their objective to get the digital solutions into the awareness of the EU's representatives. They achieve their goal through Digital Summit which they organized. But this was not their only success. Their policy was effective also in the environmental field and in the migration.

All of the presidencies could be evaluated as success. For three of them it was their first time in this role. All of the presidencies did what was expected from them even more they did more than the minimum. The states held the role of the mediator who should prefer Union's interest before their own interests. But it was not one hundred percent clear. All of the states had some topics which they inclined to. It was easier for them also because during any of the presidency there weren't

any unexpected situation which could unsettle the presidency. There was a global problem of the migration but programmes of the presidencies were prepared for it the only thing which could have been taken as an unexpected was the result of the British referendum about leaving the EU. But this problem is bigger than rotating presidency. By my opinion the most successful was the Estonian presidency. Surprisingly because it was Estonia's first presidency. They were effective in the most field of all presidencies. On the other hand as I already wrote the Maltese presidency the most average one.